Ժ· ՏԱՐԻ 2903 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՀՈՌԻ 4386 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1893 9 ՐԷՊԻՒ. ԱԽԸՐ 1311 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներ Տարեկան [illegible]	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընդհ. թղթի [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի [illegible] Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղարկուած ձեռագիր կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ՀՈԿՏ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՔՕ-ՌՈՒՍ ՑՈՅՑԵՐԸ

Նախանձելի չէ Աւէլան ծովակալին վիճակն, որ Թուլոն հասնելէն ի վեր, ստիպուած է կամ այցելութիւններ ընել և կամ իւր նաւուն գահլիճին մէջ՝ ոտքի վրայ կեցած՝ հարիւրաւոր ճառեր և ուղերձներ մտիկ ընել, որով ֆրանսական մարմիններ, քաղաքապետութիւններ, ծովային և զինուորական իշխանութիւններ բարի գալուստ կը մաղթեն իրեն, խնդակցութիւններ ու ներբողներ կ'ուղղեն իրեն և կը գովեն ու կը գովաբանեն զՌուսիա և ռուս ժողովուրդը։ Ռուս ծովակալն այնքան դիւրաւ չի խօսիր Ֆրանսերէն, ուստի կարճ կը խօսի, բայց կը հաւաստէ թէ սրտանց կը խօսի։

Նիսի մօտ Վիլ-Ֆրանշ քաղաքին պատգամաւորութիւնն իւրմէ խնդրեց որ այս քաղաքն ընտրէ մնայուն կայան ռուս նաւախմբին համար։ «Շատ աղէկ կ'ըլլայ, ըսաւ ծովակալը, միայն թէ որոշումն ինծմէ կախում չունի»։

Պզանսոնի պատգամաւորութիւնը ծովակալին յանձնեց ծանրագին քրոնոմետր ժամացոյց մը և ուրիշ 75 ոսկեայ ժամացոյցներ իւր սպայից համար։ Բէզբինեանի քաղաքային խորհուրդն ուղերձ մը կարդաց, որով ծովակալին կ'աղաչէ վեհ. Չարին հաղորդել իրենց յարգալից անձնուիրութեան հաւաստիքը։ Վառի գաւառային ժողովոյն պատգամաւորը կարդաց ուղերձ մը զոր այս բառերով կը վերջացնէր· «Ձեր այցելութիւն, Պ. ծովակալ, կը հաստատէ Սլաւաց և Լատինաց ազգակցութիւնը։»—Ռուս ծովակալն, որ ա՛լ բան մը անկարելի չի համարիր, ատոր ալ շատ աղէկ ըսաւ։

Թուլոնի փողոցներուն մէջ կը ծախուի պատկեր մը, յորում Պ. Քառնօ իւր աջը կը կարկառէ Չարին։ Թուլոնի զբօսարանին մէջ ֆրանքեռուս մեծ քանտոմիմ մը ներկայացուցին՝ [illegible] անուն։

Սրտաշարժ տեսարան մ'էր այն երբ Աւէլան ծովակալ իւր զրահաւորէն վար իջնելով՝ ութ զուգաձիւ փառաւոր մակոյկով գնաց ծովային պաշտօնատունն, ուր Ֆրանսացի ծովակալն ուզեց բարի գալստեան քանի մը խօսք ըսել ըստ պատշաճի· բայց չափազանց յուզումէն լեզուն բռնուեցաւ։ Քանի մը վայրկեան, ռուս և Ֆրանսացի ծովակալք իրարու երես նայեցան լուռ և մունջ, բայց պինդ կը սեղմէին իրարու ձեռքն, ու վերջապէս երկուքին ալ լեզուն բացուեցաւ։ Քիչ մը ետքը Շանբանեան բոլորովին ազատ թողուց ամեն կապ և կապանք։ Ի վաղուց անտի Շամբանեան այս ընտիր յատկութիւնն ունի։

ՉԱՐՆ Ի ՖՐԷՏԷՆՍՊՈՐԿ· — Անցեալ օր կը նկարագրէինք Չարին վարած ընտանեկան կեանքն ի Ֆրէտէնսպորկ։ Քոբէնհակի լրագիրք չեն դադրիր այս մասին նոր տեղեկութիւններ տալէ։ Շաբաթն երկիցս Չարին սուրհանդակը կուգայ Փեթերպուրկէ, բերելով պաշտօնական տեղեկագրերու կարեւոր ծրարներ, և այն երկու օրերուն յաջորդող գիշերները Չարը ժամերով կ'աշխատի իւր գրասեղանին առջեւ։ Ի Ֆրէտէնսպորկ հետիոտն պտըտողներ կրնան տեսնել գրեթէ բոլոր գիշերը ճրագին վառիլը Չարին սեփական սենեկին մէջ, և գիտեն թէ համայն Ռուսաստանեայց ինքնակալն է որ այն փոքրիկ սենեկէն կը կառավարէ իւր մեծ Տէրութիւնը։ Նոյն երկու գիշերներ Ֆրէտէնսպորկի հեռագրատունը բնաւ չի գոցուիր, և մինչեւ առաւօտ կ'ըզբաղի Չարին հրամաններն առաքելու Ռուսիոյ չորս կողմը։ Չարը շատ ժողովրդական է Քոբէնհակ մայրաքաղաքին մէջ. զի իրեն հետ առած դանիացի, ռուսիացի, հելլենացի և անգլիացի փոքրիկ իշխաններու և իշխանուհիներու ճշմարիտ գումարտակ մը, քաղաքային զգեստով կը պտըտի շաքարավաճառներու և գոհարավաճառներու խանութներն, և իւր այն փոքրիկ խնամիներուն և ազգականներուն արտօնութիւն կուտայ իրենց հաճած բանն առնելու և խլելու, ի մեծ բերկրութիւն անոնց ու խանութպանաց։ Նաև ամեն տարի շատ մը գոհարեղէններ շինել կուտայ Քոբէնհակի ոսկերիչներուն, ընծայելու համար Դանիոյ, Յունաստանի, Անգլիոյ արքունեաց, կամ իրեն հետ Ռուսիա տանելու համար։ Չարն ու կայսերական և արքայական գերդաստանք առտուն կանուխ կ'ելնեն, միջօրէէն 4 ժամ առաջ կը նախաճաշեն, յետոյ դղեկին ընդարձակ պարտէզին մէջ կը շրջագային։ Միջօրէէն երկու ժամ առաջ Չարն իւր սենեակը կը քաշուի աշխատելու։ Միջօրէէն մէկ ժամ ետքը կը ճաշեն, և վեց ժամ ետքը տեղի կ'ունենայ ընթրիքն, որուն հիւրեր ալ հրաւիրուած կ'ըլլան, և նոյն պահուն ռուսական արքունի զբօսանաւուն նուագարանք երաժշտութիւն կ'ածեն պարտէզին մէջ։ Կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ թէյ կը խմուի Դանիոյ ծերունազարդ թագուհւոյն սենեկին մէջ, ուր թագուհին, քաջ երաժիշտ, դաշնակ կ'ածէ իւր աղջկան՝ Ռուսիոյ կայսրուհւոյն հետ։ Կիրակի օրեր տարբեր է ընթացքը։ Չարն և կայսերական գերդաստանը նոյն օր յատուկ կառախմբով Քոբէնհակ կ'երթան և ռուսական եկեղեցւոյն մէջ պատարագի ներկայ կ'ըլլան։ Նոյն կառախմբով Կալլէսի իշխանուհին ալ իւր աղջիկներուն հետ կ'երթայ Քոբէնհակի անկլիքան եկեղեցին։ Յետոյ ամենքը մէկէն ռուսական զբօսանաւն երթալով, հոն կը ճաշեն ծովու վրայ։

Ի ԹՈՒԼՈՆ դիզուած բազմութեան վրայ գաղափար տալու համար կը բաւէ յիշել թէ սենեակ գտնել գրեթէ անկարելի դարձած էր վերջին օրերս։ Ամենէն անյարմար ու և իցէ մէկ սենեակը 10 օրուան համար վարձել ուզողը պարտէր ամբողջ տան մէկ տարուան վարձքէն աւելի վճարել։ Երկրորդական սենեակներ օրական 4—5 ոսկ․ ոսկիէ աւելի վարձք կը բերեն հոն, այն երկու շաբաթներու միջոցին, ուր ռուսական նաւախումբը պիտի մնայ Թուլոնի առջեւ։ Պանդոկներն երբեք այսքան աղէկ գործ չէին տեսած յորմէ հետէ Թուլոն քաղաք մ'եղաւ։

ՄԱՔ-ՄԱՀՈՆ Մարէշալի մահուամբ, Ֆրանսա ծանր կորուստ մը կրեց։ Պատուական մարդ, պատուական զօրավար մ'էր։ 1808 յուլիս ամսուն ծնած էր, սերեալ իռլանտական կաթոլիկ ընտանիքէ մը, որ գաղթած էր Ֆրանսա, Ստիւարտ արքայական գերդաստանին հաւատարիմ մնացած ըլլալով։ Մաք-Մահոն, Սէն-Սիրի զինուորական վարժարանէն ելած, առաջին անգամ պատերազմեցաւ յԱլժէրիա, Անվերսի պաշարման Աչորտ զօրավարին թիկնապահ եղաւ, և 1837ին դարձեալ յԱլժերիա իբրեւ հարիւրապետ ուշագրաւ դեր կատարեց Քոնստանդինի յարձակման պահուն։ Մաք Մահոն իբրեւ զօրապետ մնաց Ալժերիոյ մէջ, որոյ մէկ մասը կառավարեց։ 1852ին կիսաբաժնի զօրավար (ֆէրիգ) եղաւ։ Յետոյ Խրիմ ղրկուեցաւ։ Սեւաստոփոլի առջեւ, Մալաքոֆի աշտարակին յարձակմամբ առնելու վտանգաւոր պատիւն իրեն վիճակեցաւ։ Փայլեցաւ Իտալիոյ պատերազմին մէջ։ 1861ին Ֆրանսայի կողմէ պատուիրակ կարգեցաւ Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհելմ Գ.ի թագադրութեան հանդիսին։ 1864ին կուսակալ եղաւ Ալժերիոյ։ Ֆրանքեռուս պատերազմին մէջ, առաջին պարտութիւններէն մին ինք կրեց, բայց շատ քաջապէս մարտնչելէ յետոյ․ և վերջնական պարտութեան մասնակից չըլլանուեցաւ· զի Սէտանի աղետալի ճակատամարտին առտուն ռումբէ մը վիրաւորուելով, ուրիշներ իրեն յաջորդեցին։ Պատերազմական գերի եղաւ Գերմանիոյ ձեռքն, և ի Փարիզ դարձին, յաղթեց Հասարակորդի բանակին, և ապա Պ. Թիէռ իրեն յանձնեց ֆրանսական ցիր ու ցան բանակին վերակազմութիւնը։ Յետոյ Պ. Թիէռի յաջորդեց իբրեւ նախագահ Հանրապետութեան, 1874էն 1877, բայց Հանրապետութիւնն յոյժ պահպանողական միօք հասկնալուն համար հաճելի չեղաւ Կամպէտդայի կուսակցութեան, և տեսնելով որ այն կուսակցութիւն շահած է երեսփոխանական նոր ընտրութեանց մէջ, տեղի տուաւ, պատուաւոր հրաժարմամբ, և միշտ վայելեց իւր համակրողաց և քաղաքական հակառակորդաց յարգանքն ու մեծարանքը։ Յօրէ անտի Մաք Մահոն քաշուած կ'ապրէր, բայց իւր ծերունի այլ առոյգ զինուորականի ոգին կը հրճուէր տեսնելով վերակազմութիւնն այն բանակին որոյ ամենէն սեւ օրերուն անձամբ մասնակցած էր ինք, յաջողութեան թէ ձախողութեան մէջ միշտ պահելով պատիւն և հոգւոյ բարձրութիւնը։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿԻ քաղաքային խորհուրդը միաձայնութեամբ որոշեց խնդակցական և երախտագիտական հեռագրեր ղրկել ֆրանսական այն քաղաքներուն որք կը մասնակցին ռուս նաւախմբին ի պատիւ եղած ցոյցերուն, սկսեալ Թուլոն և Փարիզ քաղաքներէն։ Քրոնշդատի ցոյցին ժամանակ, ֆրանսական քաղաքներն այդպիսի հեռագրեր ուղարկեր էին ի Փեթերսպուրկ։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԸ Ներշնչուող թերթեր կը գրեն թէ նախկին վարչապետն իւր Յիշատակները կէս միլիոն մարքի ծախած չէ։ Այդ գումար թէեւ առաջարկուած է, բայց ինք չէ ընդունած։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ·—Ռաֆայէլ հռչակաւոր պատկերհանին հարազատ մէկ նկարն այս օրերս երեւան ելաւ Կալլէսի Սուէնսի անուն քաղաքին մէջ, Տիկին Վիլնոլի քով, որ Լոնտոնաբնակ արուեստագէտներու ցոյց տալով, անոնց վճիռն ստացաւ թէ ճշգիւ Ռաֆայէլի մէկ գործն է այս, որ կը ներկայացնէ «Իմաստասիրութեան, Աստղաբաշխութեան և Աստուածաբանութեան հաշտութիւնը»։ Այն նկարն շինուած էր Պապերէն մէկուն համար, երկար ժամանակ Սպանիա մնացած էր, և 200 տարիէ հետէ կը գտնուէր այն ընտանիքին ձեռք յորմէ Կալլէսցի տիկնոջ ժառանգութիւն ինկած է։ Անգին գանձ մ'է այս։

ԲԱՆՏԱՅԻՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ·—Մասաչուսէդսի նահանգապետին եւ իւր խորհրդոյն հաւանութեամբ, Չարլըսդաունի կեդրոնական բանտին կառավարիչը նորութիւն մը կը փորձէ, որուն մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ ամերիկեան ժամուլն։ Արդէն քանիցս դատապարտեալ ոճրագործ մը, որ այս անգամ 25 ամեայ բանտարկութեան վճիռ մը կը կրէր ի հինգ տարիէ հետէ բանտն էր, պատուոյ խօսք տալով արձակուեցաւ, մնացեալ 20 տարին իրեն ներուելով։ Արձակեցաւ՝ խոստանալով անգործ կամ շուայտ կեանք չվարել, գինետուներէն, խաղարաններէն և այլ գէշ տուներէն հեռի մնալ, չար մարդոց հետ չընկերակցիլ, և աշխատասէր, օրինապահ և կանոնաւոր կեանք վարել։ Իւր վրայ խիստ հսկողութիւն ի գործ պիտի դրուի, և եթէ գիտցուի որ կը թերանայ իւր խոստմանց, ա՛լ ներում կամ զիջում չպիտի վայելէ, ու մնացեալ 20 տարին բանտի մէջ պիտի անցունէ անպատճառ։ Ասով բանտարկեալն իւր անձնական ազատութիւնը ձեռք կը բերէ, զայն ի բարին գործածելու պայմանաւ։ Բանտն, որ մինչեւ մօտ ժամանակներս լոկ պատժարան կը նկատուէր, այս կերպիւ անհատական բարոյց ու վարուց բարեկարգութեան կեդրոն մը կը դառնայ։

ՍՊԱՍՈՒՀԻՔ·— Անցեալ շաբթուն Վիեննայի մէջ սրտաշարժ հանդէս մը կատարեցաւ։ Ոստիկանութեան կեդրոնական պաշտօնարանին մէջ համախմբեցան պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք, եկեղեցականութեան բարձր դասակարգն, հրապարակագիրներ, ընկերաբաններ, և ի ներկայութեան այս նշանաւոր բազմութեան, հրապարակային գովեստ կարդացուեցաւ և դրամական պարգեւներ բաշխուեցան այն սպասուհեաց որք անընդհատ երեսուն տարի կամ աւելի ժամանակ նոյն տան մէջ ծառայած են հաւատարմապէս։ Սպասուհւոյ մը համար շատ լաւ վկայութիւն է որ նոյն տան մէջ այսքան երկար ատեն կարենայ մնալ,—թէպէտ մեզ կը թուի թէ տանտէրը կամ լաւ եւս տանտիրուհին ալ գովեստի և քաջալերանաց արժանի են՝ այնքան երկար ատեն քմահաճոյք մը չունենալուն և նոր սպասուհի բերել չտալուն համար։ Բախտ մ'է նաև որ 30 տարիէ հետէ սպասուհւոյն ծառայած տէրը կամ տիրուհին չէ մեռած։ Բախտ մ'է որ 30 տարի առաջ սպասուհի բռնուած տունն անկէ ի վեր չէ գոցուած՝ աշխարհային ձախողութեանց բերմամբ։ Ընդ ամենայն 21 սպասուհիք գտնուած էին անցեալ տարիէ ի վեր այն բարեբաստիկ հանգամանքին մէջ գտնուող· (մրցանակաբաշխութիւնը տարեկան է։) Անոնց իւրաքանչիւրին բաշխուեցաւ 10էն 15 անգլ· ոսկւոյ չափ գումար մը, իրենց ծառայութեան երկարութեան համեմատ։ Անոնց մէջ կար 85 տարեկան սպասուհի մը, որ յիսուն և ութ տարիէ հետէ նոյն տան մէջ կը ծառայէր և ընտանեաց մէկ անդամը կը նկատուէր այլ եւս։

ՇԱՀԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Յ'ԻՏԱԼԻԱ·— Իտալացի շահագէտք, որոց հնարքներուն մեծ մասամբ վերագրելի է մանրուքի սակաւութիւնն Իտալիոյ մէջ, ճարտարամիտ մարդիկ են, թէեւ հայրենասիրութիւննին սակաւ։ Անոնք կը շրջին երկրին ամեն կողմն, և եթէ առանձին գիւղախումբ կամ աւան մը գտնեն ուր մանրուք քիչ շատ կը գտնուի դեռ, կը գնեն մանրուքը՝ փոխարէն թղթադրամ տալով դոյզն տարբերութեամբ, որ միամիտ տեղացիները կը հրապուրէ, և այս կերպիւ ձեռք բերուած մանր արծաթներն իտալիայէն դուրս կը հանեն, ու նորէն իտալեան կառավարութեան կը վաճառեն, որ երկրին պէտքերն հոգալու համար հարկադրուած է իւր կորսուած մանր արծաթները տարբերութեան վճարմամբ գնել սահմանագլխին մօտ գտնուած օտար դրամատուներէն. որովհետեւ Լատինական Միութեան պայմանադրութեամբ հինգ պայմանադիր Տէրութեանց արգիլուած է նոր արծաթ դրամ կոխել։ Այս կերպիւ իտալեան կառավարութիւնն օրական 2-300 անգլ· ոսկի կը կորսնցնէ, մինչ շահագէտք սահմանագլխին վրայ կը պահեն իբր 50 միլիոն փր·ի մանր արծաթ դրամ։ Ահա այս կացութեան դարման տանելու համար, Իտալիոյ խնդրանօք նոյն հինգ Տէրութեանց պատուիրակներն ի Փարիզ գումարեցան, Իտալիոյ մանրուք արծաթն իրեն դարձնելու միջոցներուն վրայ խորհելու նպատակաւ։

ԱՍՊԵ՛ՏՔ, ԶԳՈՒՇԱՑԷ՛Ք·—Անգլիոյ Նիւարք քաղաքին մէջ, մանկամարդուհի մը անցեալները կը պարէր, երբ ինկաւ և սրունքը ջախջախեցաւ։ Ասիկա անսովոր բան մը չէ։ Պարելու կինը կը պարէ ալ, կ'իյնայ ալ։ Բանն այն է որ Անգլուհիներուն հետ կատակ չըլլար։ Անգլուհին դատ բացաւ․․․ իւր [illegible] դէմ, զոր կ'ամբաստանէ այս արկածին պատճառ ըլլալուն համար՝ պարելու մասին իւր ձախող անփորձութեամբ։ Միջամտութիւնք օգուտ չեն ունեցած։ Խնդիրը դատարանի վճռոյն ենթարկուած է։ Medical Press and Circular բժշկական թերթը գործը բաւական կարեւոր կը նկատէ և խմբագրականի մը նիւթ կ'ընէ, յորում կ'ըսէ թէ սրունքներ կան որք դիւրաւ կը ջախջախուին, և պարող ասպետն հաւանօրէն այս փաստն ի մէջ պիտի բերէ։ Անգլուհին այն ատեն պիտի հարկադրի վկայներ բերել՝ հաստատելու թէ իւր ոսկերք բաւական ուժով էին՝ պարի մը ճնշման տոկալու համար։ Տիկնոջ վրայ պիտի իյնայ հաստատել թէ մարդուն անճարակութիւնն եղաւ պատճառ արկածին։ Բայց եթէ հաստատուած էր մարդուն ձախողութիւնն, ինչո՞ւ համար շարունակեց անոր հետ պարել։ Ինչ որ ալ ըլլայ դատարանոյ վճիռն, այս դատ նոր երեւոյթ մը կը պարզէ ընկերային կենաց մէջ, և անգլիացի օրիորդներ և դեռատի կիներ հիմակուընէ աւելի զգուշութիւն պիտի քաշեն յարմար ասպետներ գտնելու՝ պարելու համար․ զի այրերն աւելի զգոյշ պիտի ըլլան։

ՇԻՔԱԿՕ·—Մխիթարուինք զՇիքակօ այցելած չըլլալնուս համար։ Անգլիացի երիտասարդ վիպասաններուն մէջ նշանաւոր դիրք մը կը բռնէ Պ. Ռիւտեարտ Քիփլինկ, որ մանաւանդ հնդկական և ծայրագոյն արեւելեան կեանքէն պատկերներ յօրինած է, (տեսակ մը Բիէռ Լոթի,) երկար ճամբորդութիւններ ըրած ըլլալով այն կողմեր, և իւր գործերէն ոմանք թարգմանուած են ֆրանսերէնի, գերմաներէնի, և ուրիշ լեզուներու։ Պ. Քիփլինկ նաև կը նկատուի արդի անգլիերէնի ամենէն ճարտար վարպետներէն մին, ու կը գուշակուի թէ ժամանակին ընթացքով՝ պիտի համարուի նոր Անգլիոյ ամենէն համբաւաւոր մատենագիրներէն մին։ (Ֆիգարոյի վերջին թիւերէն միոյն մէջ կար Պ. Ռիւտեարտ Քիփլինկի գրչէն ելած պատկեր մը ծայրագոյն արեւելեան կենաց։) Արդ, Պ. Քիփլինկ այսպէս կը խօսի Շիքակոյի վրայ·—

«Այսօր տեսայ քաղաք մը Շիքակօ անուն, եւ ջերմեռանդ բաղձանօք է ա՛լ չտեսնել զայն։ Իւր հող սեւ է, եւ իւր գետերուն ջուրերն աւելի աղտոտ են քան Հուկլիի ջուրերն։ Հոն մարդ կը շնչէ տիղմի պէս թանձր օդ մը։»

Իրաւ է սակայն որ Պ. Քիփլինկ տասն ժամ միայն կեցած էր Շիքակոյի մէջ։

—Ուրիշ պատճառաւ մ'ալ մխիթարուինք Շիքակօ չգտնուելնուս համար։ Արուեստահանդէսին ամենամեծ բազմութիւն դիմեց անցեալ շաբթուն, երբ Շիքակօ քաղաքին տարեկան տօնն էր։ Այն օր 750 հազար մարդ արձանագրեցաւ Արուեստահանդէսին դրանց առջեւ։ Այսչափ բազմութիւն ո՛չ մտած էր, ո՛չ ալ կ'երեւի թէ պիտի մտնէ մնացեալ օրերուն մէջ։ Դժբախտաբար, այն բազմութիւնը փոխադրող երկաթուղիք, թրամուէյք և հանրակառքերը նոյն օր 200է աւելի մարդ կոխկրտեցին, որոցմէ 125 անձինք անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցան, քանի մը հոգիներ արդէն մեռած են, ու կը գուշակուի թէ այն օրուան արկածներուն հետեւանօք մեռեալներու թիւը դեռ պիտի աւելնայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (57)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

—Վերջապէս, ի՞նչ է ձեր ուզածը, հարցուց Տիւլուլու։

—Մեր ուզածը, իմ փոքրիկ Պալէնս, ըսաւ Միւֆլիէ, որուն ձայնը հեգնական շեշտ մը առաւ, սա է որ մեզ հետ գերիի, շունի պէս չվարուիս, կուզենք որ բարեհաճիս յիշել թէ կ'ապրինք․․․

—Ապա թէ ո՞չ․․․

—Ապա թէ ոչ մենք գիտենք ընելիքնիս․․․ ատ քեզի չեն հարցըներ․․․

—Ինչո՞ւ, ես ալ ձեզի պէս Գայլ մը չե՞մ․․․

—Գայլ ես, լաւ, բայց աչուըներդ մինակ կապիկը կը տեսնեն, քու թագաւորդ, քու Աստուածդ է· անոր ամեն ըրածը աղէկ է․․․ քանի որ այդքան չարամիտ էք, ձեր գործերը դուք ըրէք․․․

—Եւ դո՞ւք ինչ պիտի ըլլաք։

—Իբր թէ մենք չկրնայինք առանց մէկուն ապրիլ․․ մենք նորէն առջի պէս Գայլ պիտի մնանք, միայն թէ ալ պետ չպիտի ունենանք․․․

—Եւ առաջին հարուածով օծիքնիդ ձեռք պիտի տաք․․․ կեցէք, ըսաւ Տիւլուլու բարկութեամբ, դուք ապերախտ էք․․․ Ձեզի ո՞վ դուրս հանեց Թիարանէն, Կապի՛կը։ Քեզի ո՞վ ազատեց բանտէն, Կոնիկլու· Կապի՛կը․․․ քեզի ով խլեց ոստիկաններուն ձեռքէն, Մալուանը, ի՞նքը, միշտ ի՞նքը։

Խուլ մրմունջ մը պատասխանեց այս պաշտպանողականին։

—Օ՛հ, դուք չէք վախցըներ զիս, յարեց լա Պալէն, ամրապէս ցցուելով իր ահագին սրունքներուն վրայ։ Չէք կրնար արգիլել զիս խօսելէ։ Առանց անոր, ապուշներ ու անմիտներ էք․․․ Նէօյեիի գործին մէջ ինք ազատեց ձեզ այն պահուն երբ պիտի պաշարուէիք ոստիկանութեան կողմէ։ Պաք փողոցի գործին մէջ, առանց անոր, օծիքնիդ ձեռք պիտի տայիք։ Եւ ահա այս պարոնները կ'ըմբոստանան։

—Անէ՛ծք, ռռնաց Միւֆլիէ, կը նախատես մեզի։

—Որովհետեւ ճշմարտութիւններ կ'ըսեմ․․․ բանի մը օգտակար չէք․․․ եթէ ոչ խրճիթի մը մէջ սատկելու։ Ոչ սիրտ ունիք ոչ գլուխ։

—Պիտի լռե՞ս, գոչեց նորէն Միւֆլիէ, որ ձեռքը զրպանը սահեցուցած էր։

—Եւ անշուշտ դուն ես Միւֆլիէ որ պիտի առնես խումբին տնօրէնութիւնը․․․ Սիրուն պետ մը․․․ որ կը յօխորտայ և որ բան մը չը գիտեր ընել, և որ խոյս պիտի տայ առաջին ձայն տրուելուն․․․

—Ա՛հ, վատ կը կոչես զիս, կանչեց Միւֆլիէ։

Կատաղութենէ տժգոյն, աւազակը ձեռքը կը բանէր իր մերկ դանակը։ Տիւլուլուի վրայ վերցուց զայն․․․ բայց նոյն պահուն, դանակը, ուժգնապէս յափշտակուելով, տախտակամածին վրայ ինկաւ։

—Անէ՛ծք, գոչեց Միւֆլիէ։

—Է՛յ, ի՞նչ կայ, ըսաւ միջամտող մարդը, որ երկու բազուկները ծալլած, կը նայէր իր վայրագ հակառակորդին երեսին։

Ժաքօն էր որ կռուին սկիզբէն ոտքի ելած էր և տեսնելով Տիւլուլուի վերահաս վտանգը, Միւֆլիէի վրայ նետուած էր։

—Ա՛հ, դո՞ւն ես, ճանճիկ, ըսաւ Միւֆլիէ, որուն ակռաները կը կափկափէին կատաղութեան ջղաձգումով մը։ Պիտի սատկեցունեմ քեզի։

Ժաքօին վրայ խոյացաւ։ Բայց արդէն լա Պալէն բռնած էր անոր կոկորդէն։ Եթէ Տիւլուլու կորսուէր, Միւֆլիէ, զօրեղապէս ջլապինդ, բնաւ տեղի չէր տար անոր։ Ժաքօ միջամտել ուզած էր, բայց միւսները բռնած էին զայն գոչելով·

—Ձգէ ուզածնին ընեն։ Խաբեբայութիւն պէտք չէ։

Երկու մարդերը իրար սեղմելով, կուրծք կուրծքի, բազուկնին իրար պլլած, ահաւոր կոխուով մը կը կռուէին։ Առաջին անգամ, բուռն ցնցումէ մը բաժնուեցան, և յետոյ իրարու վրայ նետուեցան, բռունցքնին ընդառաջ։ Լսուեցաւ իրենց կուրծքերուն թրնդիւնը հարուածներուն տակ։ Յանկարծ, Տիւլուլուի բազուկը ձգտեցաւ պողպատէ զսպանակի մը ուժգնութեամբ և իջաւ Միւֆլիէի ճակտին։ Թշուառականը տեսակ մը մռնչիւն արձակեց։

—Առնելիքդ առի՞ր, հարցուց Տիւլուլու։

Բայց ձայնը մնաց կոկորդին մէջ։ Միւֆլիէ գլխի հարուած մը իջուցած էր անոր կուրծքին։ Այն ատեն պայքարը զարհուրելի հանգամանք մը առաւ։ Երկու հսկաները, կատղի մոլեգնութեամբ համակ, նորէն բռնած էին զիրար։ Սեղանները կը տապալէին։ Հարուածները միահաղոյն կը տեղային, մինչ իրենց արիւնաշաղախ գլուխներէն աչքերնին դուրս կ'ելլէին՝ կարծես իրենց կապիճներէն ցատքելու մօտ։

—Հապօ՛ն, Միւֆլիէ, կը գոչէին միւսները։

Մինչ մինակ Ժաքօին ձայնը կը քաջալերէր Տիւլուլուն։ Սակայն, այս վերջինն արդէն տկարանալու մօտ կ'երեւէր։ Հեւքոտ շունչ մը դուրս կ'ելլէր կուրծքէն։ Կողերը կը ծռէին։ Բայց նոյն միջոցին դուռն ուժգնակի բացուեցաւ· ահռելի յիշոց մը թնդաց և միեւնոյն ժամանակ երկու ձեռքեր կառչելով մարտիկներու ուսերուն, բաժնեցին զանոնք կամ մանաւանդ խլեցին իրարմէ և դէպ ի հանդիպակաց պատերը մղեցին։

—Կապի՛կը, գոչեցին պայքարին հանդիսականները։

Ֆիզիքական զօրութիւնը միշտ անվրէպ ազդեցութիւն մը պիտի գործէ բիրտ բնաւորութիւններու վրայ։ Պիսքառի (ընթերցողն արդէն ճանչցած է զայն) ձեռքերուն մէջ այս երկու ահագին էակները տղաքներ էին կարծես ալ։ Արդէն Միւֆլիէ, գլխահակ, խոնջաբեկ, կը ծռէր գլուխը և կը ջանար խուսափիլ Պիսքառի ակնարկէն։ Գալով Պիսքառի—զոր Գայլերը Պիսքօ ծածկանունով կը յորջորջէին—արդարեւ յանձին անոր բնաւ չպիտի ճանչցուէր Պ. Մանքալ գործակատարը կամ գրասէր Ժերմանորէն։ Վերստին եղած էր գարշելի թիապարտն իր կորսուած բաճկոնակով, իր ծըւիկ ծըւիկ տափատով, տափակ գդակով, քունքերուն վրայ ինկած մազի փունջերով․․․ Եւ սակայն գազանի այս երեսին վրայ առնական ուժի ճառագայթում մը կար գոգցես։ Իր գորշ և տժգոյն աչքերէն աղէտալի փայլ մը կը խուսափէր։ Աւազակները—Զարամիտ Կոնիկլուէն մինչեւ Մալուանն՝ Միւֆլիէի շողոքորթը—կորսուած էին իրենց անձնավստահութիւնը։

—Տիւլուլու, հո՛ս․․․ ըսաւ Պիսքառ։

Հսկան մօտեցաւ, ծունգերը կոտրելով, ծեծ ուտելէ վախցող շունի մը կերպարանքով։

—Միւֆլիէ, հոս․․․

Միւֆլիէի աչքերուն մէջ յետին ըմբոստութեան մը երեւցաւ, բայց Պիսքառի ակնարկին տակ, ինքն ալ խոնարհեցաւ և հնազանդեցաւ։

—Ինչո՞ւ կը կռուիք, հարցուց Պիսքառ։

Երկուքն ալ լռութիւն պահեցին։

—Կուզեմ որ պատասխանէք։ Օ՛ն, շուտով։

—Շատ աղէկ, ըսաւ Տիւլուլու, ինքն է․․․ Միւֆլիէն․․․ որ կը գանգատի քենէ։

—Օ՛հ, իրաւ․․․ բայց ոչ բոլորովին, յարեց միւսը, որ յայտնապէս կորսուած էր իր բովանդակ պերճախօսութիւնը։

—Ա՛հ, կը գանգատի՞ս ինէ․․․ Շատ զուարճալի բան է․․․ Պատիւ պիտի ընէ՞ք, վարպետ Միւֆլիէ, ըսելու ինծ թէ ի՞նչ պատճառաւ կորսուած եմ ձեր վստահութիւնը։

Արդարեւ, եթէ Միւֆլիէ մինակ ըլլար, անտարակոյս առանց ոև է բացատրութեան՝ շնորհ պիտի խնդրէր։ Բայց իր մեղսակիցները, զարմանալով, աւելին իսկ, զզուելով անոր վարանումներէն, կը սկսէին արմունկով զիրար մղել և անոր երեսը նայիլ հեգնօրէն։ Միւֆլիէ վեր առաւ գլուխը, քաջասրտութեան հը՛մ հը՛մ մը արձակեց, և սարտամ ձայնով մը ըսաւ·

—Այս պարոնները ինծի պաշտօն յանձնած էին քանի մը դիտողութիւններ ուղղելու ձեզ։

—Ի՞նչ։

Պիսքառ Կոնիկլուին նայեցաւ, որ յոյժ զբաղած երեւցաւ իր ծխափայտը լեցնելու։ Տուզ-Ֆրան ուժով մը ուսը քերեց։ Մալուանը թաշկինակը առաւ գետնէն․․․ Կարճ խօսքով, անոնցմէ ոչ մէկը տրամադիր կ'երեւէր ընդունիլ պատասխանատուութեան այն բաժինը զոր Միւֆլիէ իրենց կ'ընծայէր այնքան արիաբար։

—Եւ ի՞նչ են այդ․․․ դիտողութիւնները, հարցուց Պիսքառ։

—Օ՛հ, գրեթէ ոչինչ․․․ չնչին բաներ, ըսաւ Միւֆլիէ մեղմիւ։

—Սուտ է, ըսաւ Տիւլուլու։ Այս սրիկաները կը պնդեն թէ գէշ պետ մըն ես դուն և ա՛լ չեն ուզեր քեզի։

—Բէ՛հ, և ո՞վ կ'ուզեն ընտրել։

—Պ. Միւֆլիէն։

(Շարունակելի)

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ԻՏԱԼԻԱ.— Տարէնտոնի ջրանցքին վրայ անցուդարձն յոյժ դժուարացած է. զի մեծ բազմութիւն կ'երթեւեկէ անգլ. նաւախումբը։ Երկուշաբթի երեկոյ ջահազնացութիւն եղաւ Տարէնտոնի ներքին ծովակին վրայ. չորեքշաբթի մեծ որսորդութիւնք ի պատիւ Անգլիացւոց։ Այս իրիկուն քաղաքապետութիւնը թէյի պիտի հրաւիրէ Անգլիացիներն, և գիշերը նուագանութիւնք։ Երեկոյները ջրանցն ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուի։ Անգլ. ծովակալը ջերմագին շնորհակալութիւն յայտնեց իտալեան նաւատորմին և իտալացի ժողովրդեան կողմէ եղած մեծարանաց համար, զորս համարեց անգլ. և իտալեան երկուց ազգաց սիրալիր բարեկամութեան նոր ապացոյց։ Ի պատասխանի Քորսի ծովակալի բաժակաճառին, ինքն ալ բաժակ առաջարկեց Ումպերտօ թագաւորին և Մարկարիտա թագուհւոյն կենաց։

ՌՈՒՍՔ Ի ՓԱՐԻԶ.— Դեռ որոշուած չէ թէ Պ. Քառնօ ո՛ր օրը պիտի երթայ պտըտել ռուսական զրահաւորները։ Ո՛չ միայն Փարիզի այլ և գաւառային շատ մը քաղաքներու մէջ հանդէսներ տեղի կ'ունենան ի պատիւ Ռուսաց։ Պ. Քազիմիր Բէրիէ յանուն Երեսփ. ժողովոյ մեծարեց Աւէլան ծովակալն և Խորհրդարանին յարգանքը մատոյց Զարին և համակրանք՝ ռուս ազգին նաւատորմին ու բանակին։ Էլիզէի պալատան մեծ հացկերոյթին, Պ. Քառնօ բաժակ առաջարկեց Զարին, Զարուհւոյն և ռուսական քաջարի նաւատորմին ու բանակին և ռուս ազգին կենաց։ Ռուս դեսպանը Պ. Քառնոյի կենաց բաժակ առաջարկեց և շնորհակալութիւն յայտնելով եղած ընդունելութեանց համար, չշտեց այս հանդիսից խաղաղաւէտ նշանակութեան վրայ։

ՄԱՐԷՇԱԼ ՄԱՔ-ՄԱՀՈՆ, կառավարական որոշմամբ, պիտի թաղուի՝ Պետութեան ծախիւք՝ Էնվալիտի զինուորական հաստատութեան դամբարանին մէջ, ուր կը հանգչին ոսկերք Մեծին Նաբոլէոնի։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Կը լսենք թէ Տրապիզոնի Առաջնորդ Գեր. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Այվազեան շաբթուս Տրապիզոնէն ճամբայ կ'ելնէ մայրաքաղաքս գալու համար։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՆՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Արաբկիրէն կը գրեն մեզ թէ գաւառական ժողովն սեպտեմբեր 19 ին ի նիստ գումարուելով. քուէից բացարձակ առաւելութեամբ վիճակին առաջնորդ ընտրեր է Ճերմակեան Արժ. Տ. Մեսրոպ վարդապետը։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն Ժողովն ի նիստ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Կարնոյ Գեր. Առաջնորդին խնդրանաց վրայ, Կրօնական Ժողովոյ յանձնուեցաւ նոյն վիճակին առաջնորդական իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Խնուսի և Դերջանի վիճակաց համար մէկ մէկ յարմար եկեղեցական որոշել, իբրեւ առաջնորդական փոխանորդ վարելու համար նոյն վիճակաց հովւութիւնը։

Ժողովն գիտնալով որ Ամասիոյ, Եւդոկիոյ և Սղերդի վիճակները թափուր կը մնան, որոնց հրահանգ ուղղել ըստ օրինի առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու համար, և Կրօնական Ժողովոյ յանձնեց պատրաստել պէտք եղած ընտրելեաց ցուցակն։

Վագֆի դրութեամբ նուէր ընելու եղանակին նկատմամբ ասկէ առաջ Կտակաց Հոգաբարձութեան կողմէ հրահանգ մը ծրագրուած և հաստատուած էր Խառն Ժողովէն։

Կտակաց Հոգաբարձութիւնը պէտք զգալով նաեւ այս կարգի վագֆներուն մատակարարութեան եղանակն ալ ճշդել, այս մասին ևս երկրորդ հրահանգ մը ծրագրած և մատուցած էր։

Ժողովն իւր անդամակիցներէն Թոբուզեան Յովհաննէս էֆէնտիի յանձնեց զայն նախաքննել և ներկայացնել ժողովին։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ յարաբերական խնդիրներով։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար էֆէնտիի և ի մէջ կարգ մը խնդրոց՝ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Խաթիմարաճեան հանգուցեալ Բարթիկ էֆ.ի ժառանգորդաց Գնալը կղզւոյ եկեղեցւոյ սնտուկէն ունեցած պահանջից մասին Գնալըի Թաղական Խորհրդոյն կողմէ ուղղեալ մէկ նամակը նկատողութեան առնըլով ընդարձակ խորհրդակցութիւն մը կատարեց հանգուցելոյն որդւոց միոյն՝ ինչպէս և նոյն ժառանգորդաց ներկայացուցիչ Մերհէմ-Գուլի Ցարութիւն էֆէնտիի հետ և որոշեց իւր խորհրդակցութեան արդիւնքը տեղեկագրել Քաղաքական Ժողովոյ։

2. Գնալը կղզիի Թաղական խորհուրդն իւր կատարած եկեղեցապատկան կալուածական ինչ ինչ շինութեանց մասին բացատրութիւն տուած լինելով, որոշեց կարեւորն տեղեկագրել Վարչութեան։

3. Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդն եկեղեցւոյ նորոգութեան հաշուեցոյցն և շինութեան մասնախմբի բացատրութիւն տեղեկագիրն յղած լինելով՝ յանձնուեցաւ կեդրոնական համարակալութեան ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

Նոյնպէս կեդրոնական համարակալութեան յանձնեց Գասըմ-Փաշայի Եկեղեցւոյ անցեալ 1892 տարւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն։

4. Նէնի-զատէի Հրկիզելոց Նպաստամատոյց Յանձնաժողովն նամակաւ մը խնդրած լինելով ի նպաստ Թաղին հրկիզելոց այլեայլ թաղերու մէջ հանգանակեալ գումարներու հաշիւներն յանձնել իրեն՝ ինչպէս և գանձել ապառիկներն, յանձնուեցաւ Ելմասեան Տեառնչին քննել նոյն հաշիւներն և ապառիկներու ցուցակը պատրաստել ըստ այնմ հարկ եղածն տնօրինելու համար։

Այս առթիւ Խորհուրդն նկատելով որ Գատըգիւղի հրկիզելոց մասնախումբն՝ հակառակ իւր խոստման՝ ցարդ ի նպաստ Գատըգիւղի հրկիզելոց հանգանակած գումարին հաշիւն հաղորդած չէ և ոչ իսկ բաշխումն կատարած՝ որոշեց յանձնարարել յիշեալ մասնախմբին ութօրեայ պայմանաժամու մէջ յղել նոյն հանգանակութեան հաշիւն։

Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի ժամ 4ին։

Յառաջիկայ կիրակէ (10 հոկտեմբեր) Գեր. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոջ Թաղիս, ի հանգիստ հոգւոյ նորոգ հանգուցեալ Տիկին Սրբուհի Յ. Ալալէմճեանի եւ ի հոգեւոր մխիթարութիւն նորա սգալի ամուսնոյն եւ ընտանեաց։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Պէշիկթաշի

Ատենադպիր — Վ. Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՏԱՎԼԵՐՏԵԱՆ — Թ. ԽՈՐՏԱՄԵԱՆ
848 — 1—1

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Սանճաք Միւթէսարիֆի աստիճան տրուեցաւ Նոպլիճէի (Մանաստըր) գայմագամ Ճէմալ պէյի, Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Դ. ճիւղին տնօրէնի օգնական Թէվֆիգ պէյի և Օրտուի մէջ Օսմ. կայս. կառավարութեան պաշտօնեայ Ֆիրզքէնիտէս էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Թիմուր Հիսարի (Սէլանիկ) գայմագամ Խայրի էֆէնտիի և Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Գ. ճիւղին տնօրէնի օգնական Թէվֆիգ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Համիտիյէ գաւառակին (Սեբաստիա) գայմագամ Ճէմալ պէյի, Սաֆիթայի (Սուրիա) գայմագամ Լօմէր Շիքրի էֆէնտիի և ոգելից ըմպելեաց ու արմտեաց մաքսատան կլզթակցութեանց քարտուղար Մէհմէտ Խալիտ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Քէրքուքի (Մուսուլ) կառավարիչ Արիֆի փաշայի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Թուրքիոյ Փարոսներու տնօրէն Պ. Կավրիէլ Քօլասի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կրէտէի նահանգին յունարէնի Մէքթուպճի Նիքօլա Բաբազաքի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պուլկարիոյ օսմանեան գոմիսէրութեան քարտուղար Մինէճեան Օննիկ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Զ. ճիւղին տնօրէնի օգնական Րաուֆ էֆէնտիի և ատրիական գեսպանատան պահակ շոգենաւին նախորդ բժիշկ Տօքթ. Ֆրանսուա Վիեսէլի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ֆիօբենցայի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Պ. Իչիլիօ Կաղիրիի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—(Պաշտօնական Զեկուցում)։ Մինչեւ երեկուան ժամ 7, հիւանդանոցին մէջ բնաւ դէպք չէ պատահած։ Նոր դէպքեր պատահած են հետեւեալ տեղերը. Սէլիմիյէ զօրանոցին մէջ՝ մէկ, նոյն զօրանոցի շրջակայքն ի նորոյ հաստատեալ հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ, Սեւ ծովու նեղուցին Սըրա Թաշ ամրոցին գունդին մէջ՝ մէկ, Սկիւտարի Իհսանիյէ թաղին մէջ՝ մէկ և ի Պէօյիւքտէրէ Սպանիա փողոցին մէջ՝ մէկ։ Ասոնք, ինչպէս նաեւ Հայտար փաշայի հիւանդանոցին մէջ դարմանուող առաջուան հիւանդներէն երկուքը մեռած են։ Նոյնպէս Թաղապետութեան Թ. շրջանակին (Սկիւտար) մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ մէկ մահ պատահած է, ի Պէօյիւքտէրէ Սպանիա փողոցին մէջ՝ մէկ և Թաղապետութեան Է. շրջանակին մէջ (Պէօյիւքտէրէ) մէկ։ Միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Հոկտեմբեր 3էն 4, Պաղտատի մէջ քոլերաէ մէկ մահ պատահած է։ Սեպտ. 25էն հոկտ. 1, Հինաիէի ու շրջակայ մէկ քանի տեղերու մէջ 62 մահեր պատահած են։ Հոկտ. 1ին ու 2ին, Մէսիրի ու Խանդիքի մէջ՝ երեք։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.— Բարձր. Մեծ Եպարքոսն երէկ առաւօտ կայս. պալատ երթալով ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները և յետոյ Բ. Դուռը գնաց։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը նկատելով որ անվայել լեզու մը գործածած ըլլալնուն համար ամբաստանուած անձանց նկատմամբ հարկ եղած քննութիւնք յապաղմանց ենթարկուելով՝ այդ անձինք տարիներով բանտարկուած կը մնան, առանց հաստատուելու իրենց վերագրուած ոճիրը, շրջաբերական մը ուղղելով բոլոր դատարանաց և դատաւորաց, ծանուցած է որ այդ կարգի անձանց նկատմամբ հարկ եղած քննութիւնք օրինաց սահմանին մէջ կանոնաւոր կերպով կատարուին և քննութեանց տեղեկագիրը առանց յապաղման ղրկուին նոյն Նախարարութեան։ Նոյնպէս ծանուցած է քննել և տեղեկագրել թէ այն անձերէն, որք անվայել լեզու մը գործածած ըլլալով բերդարգելութեան կը դատապարտուին, ինքզինքնին ուղղողներ կա՞ն թէ ոչ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ.— Գարատաղի կառավարութիւնը Տանիլօ պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրած է Եպարքոսական խորհրդական Թէվֆիգ փաշայի և Գօսօվայի կուսակալ Ֆէրիգ Էտհէմ փաշայի։ Նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ Եպարքոսական Մէքթուպճի Ջիհա պէյի և Բ. Դրան արձանագրութեանց դիւանին տնօրէն Պագը էֆէնտիի։ Երրորդ աստիճանը՝ Եպարքոսական թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Թէվֆիգ պէյի և Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան քարտուղարներէն Նախարարաց Խորհրդոյ ատենադպիր Րիֆաթ պէյի։ Երկրորդ աստիճանը՝ Թոփխանէի օսմանեան հիւպատոս Շէտիտ էֆէնտիի։ Երրորդ աստիճանը՝ Եպարքոսական թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ալի պէյի, Բ. զօրաբանակի հրամանատարի փոխանորդին որդւոյ՝ կայս. թիկնապահ Մէհմէտ պէյի և Բարձր. Մեծ Եպարքոսին թիկնապահներէն դերգնդապետ Նէչէթ պէյի։ Չորրորդ աստիճանը՝ նոյն թիկնապահներէն դերհազարապետ Խալիտ պէյի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը նկատելով որ Նէօ Էֆէմէրիս լրագիրը եղած պատուէրներուն հակառակը գործած է, երեքօրեայ սկսեալ անպայման կերպով դադարման դատապարտած է զայն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Արուեստահանդէսին համար յատուկ յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած կանոնագիրը Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին կողմէ քննուելէ ու ինչ ինչ բարեփոխութիւններ կրելէ յետոյ տեղեկագրով մը մատուցուած է Բարձր. Մեծ Եպարքոսին։ Նախարարաց Խորհուրդն ևս քննելէ յետոյ մատուցած է զայն Վեհ. Սուլթանին։

Բ. ԴՈՒՌՆ աւարտելու վրայ է այն քննութիւններն ու խորհրդակցութիւնները զորս ժամանակէ մ'ի վեր կը կատարէր՝ առանց արտօնութեան տպարան ու վարժարան հաստատողներու վերաբերեալ օրինաց նկատմամբ։

ԱԿՆԱԲՈՅԺ Տօքթ. Խամբեան էֆէնտի, որ ժամանակէ մը հետէ Եւրոպա կը գտնուէր, նախընթաց օր Բարիզէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ.— Առողջապահական վարչութիւնն երէկ հետեւեալ շրջաբերական հեռագրերն ուղղեց քարանթինայի կայաններուն.

«Որոշմամբ առողջապահական բարձրագոյն խորհրդոյ, սեպտեմբեր 29էն ի վեր Սինոպի նաւահանգիստէն եկող նաւերուն համար հաստատուած հընգօրեայ քարանթինան, ինչպէս նաեւ Սամսոնէն, Օրտուէն և Ինեպոլէն եկող նաւերուն համար հաստատուած բժշկական այցելութիւնը ջնջուած են՝ ներկայ շրջաբերականիս ընդունելութեան թուականէն։

«—Օգոստոս 17ի շրջաբերականով՝ Միջերկրականի ֆրանսական նաւահանգիստներէն ինչպէս նաեւ Մօնաքօյէն եկող նաւերուն համար հաստատուած 24 ժամու քարանթինան ջնջուած է, և անոր տեղ հաստատուած է բժշկական այցելութիւն»։

Ընդհ. քննիչ Տօքթ. Քօպէ
6/18 Հոկտ. 1893

* *

Ֆիլիպէէն կը հաղորդեն թէ Պուլկարիոյ առողջապահական խորհրդին որոշմամբ, Արեւելեան Ձեպընթացով Թուրքիա եկող ուղեւորները Պուլկարիայէն պիտի անցնին, առանց քարանթինա սպասելու. մինակ անոնց գոյքերը պիտի ապախտուին և մինչեւ օսմ. սահմանագլուխը բժիշկ մը պիտի ուղեկցի անոնց։

ՄԱՍՆԱԳԷՏՔ.— Վիէննայի բժիշկներէն Տօքթ. Փաուլինսքի որ կայս. կառավարութեան կողմէ հրաւիրուած է մայրաքաղաքս գալու, բժշկական վարժարանին մէջ միքրոպաբանութեան դասեր պիտի աւանդէ։ Բարիզէն ալ ֆրանսացի բժիշկ մը հրաւիրուած է, որ ապախտման մասնագէտ է։ Այս վերջինը քաղաքապետութեան մէջ պիտի պաշտօնավարէ։

ԹԱԳՍԻՄԻ ՋՈՒՐԸ.— Տօքթ. Շանթմէս վերստին այցելեց Պէլկրատի ու Պաղչէքէօյի պէնտերը որոնք կը հայթայթեն Թագսիմի ջուրը։ Ֆրանսացի բժիշկը բնաւ գոհ չէ եղեր այդ ջրամբարներու վիճակէն և հաւանական է որ Թագսիմի ջուրը խմելու արգիլուի։ Սակայն առաջ ուրիշ քիմիագէտներու և բժիշկներու ալ կարծիքն հարցուած ըլլալով, անոնք ալ նոյն եզրակացութեան յանգած էին։

ՍԷՆ'ԼԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.— Ստամբ. կ'իմանայ թէ անտառաց, հանքայ և երկրագործութեան Նախարարութիւնը քննելով նոյն վարժարանին հաւաքիչ Հաճի Ալի էֆէնտիի հաշիւները՝ տեսեր է թէ այդ անձ քսանը ինը հազար ղրուշէն աւելի գումար մը իւրացուցած է։ Հաւաքիչը պաշտօնէ դադրեցուցանելով քննութեան ենթարկուած է։

Նոյն Նախարարութիւնը տեղեկանալով որ այդ վարժարան շատ մը պահանջքներ ունի՝ ձեռնարկած է այդ գումարներու գանձման։

ԿԱՐԻՆԷՆ կը գրեն թէ անցեալ տարուան երաշտութեան պատճառաւ ամբողջովին սպառեր են այն արմտիքներն որք անցեալ տարիներու մէջ մթերուած էին և թէ վերջերս փչած հովերէն այս տարուան հունձքերն ալ աւրուեր են, որով այս տարի ալ յուսացուածին պէս հունձք քաղուած չէ։ Արմտեաց պէտքն անցեալ տարուընէ աւելի սաստիկ ըլլալով սովի նշաններ երեւցած են։ Այս պատճառաւ անհրաժեշտ պէտք կայ թէ՛ ուտեստի և թէ սերմի համար դուրսէն մեծաքանակ արմտիք բերել տալու։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ անգլիական դրօշակ կրող և հանքածուխ բեռցած նաւ մը առանց Բրաթիքա առնելու Մուտանիայի նաւամատոյցին մօտեցեր է հակառակ կանոնաց և նաւապետն ալ յամառ եղեր է։ Քարանթինայի պաշտօնեայն տեսնելով բողոքեր է ձեռնհաս իշխանութեան։ Նաւապետին՝ կանոնաց հակառակող այս ընթացք հաստատուած ըլլալով, Մուտանիայի Խտաբէի ժողովին կողմէ դատապարտուեր է հինգ ոսկւոյ դրամական տուգանքի։

ՎԵՐՋԻՆ ՇՆՈՐՀ.— Աղեքսանդրիոյ բնիկ դատարանին եղեռնական ատեանը վերջերս մահուան դատապարտեց Ալի Սիւլէյման անուն մարդ մը, որ ամբաստանուած էր իւր տարփուհիին երկանը սպանութեամբ։ Դէպքը եղերական էր, թէեւ շատ սովորական։ Ալի Սիւլէյման խենդի պէս կը սիրէր Ամիր Ջիտանի կինը։ Ոճրին առջի օրը, որ գործուեցաւ Թէլ էլ Պարուտի մէջ, բըռենս Հիւսէին փաշայի հողերուն վրայ, Ամիր Ջիտան յանկարծ վրայ հասնելով՝ իր կինը գտած էր Ալի Սիւլէյմանի հետ։ Խաբուած ամուսինը աղէկ տփոց մը կը քաշէ անհաւատարիմ կնոջը և կը սպառնայ անոր մեղսակցին։ Սա, եւ կը դառնայ գիշերը, և ազատելու համար նեղացուցիչ ամուսինին ձեռքէն, հրացանի հարուած մը կը պարպէ անոր վրայ, երբ կը քնանար տանը բակին մէջ։

Մարդասպանը, լսելով իր դէմ արձակուած մահու վճիռը, բնաւ դէմքը չէ պըղտորած։ Եւ իբր վերջին շնորհ, ի՞նչ կուզէք որ խնդրէ այս անարգ սիրահարը.— վերջին անգամ մըն ալ համբուրել այն կինը զոր սիրած էր և որուն շնորհներն իր կեանքն արժած էին։

Սիւլէյման պիտի կախուի ոճիրը գործած տեղը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Իտատիյէ վարժարանի օգնական տեսուչ և երկրաչափութեան ու գծագրութեան ուսուցիչ անուանուած է Իսկէնտէր էֆ. Աստուածատուրեան, նախկին շրջանաւարտ կայս. Միլքիյէ վարժարանի, որ ասկից առաջ նոյն պաշտօնները վարած է Էնկիւրիի վարժարանին մէջ։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանը մէկ ամսուան բանտարկութեան և մէկ տարի ոստիկանական հսկողութեան ներքեւ մնալու դատապարտեց Տրապիզոնցի Իպրահիմ անուն դատարկապորտ մը, ըստ տրամադրութեան դատարկապորտներու կանոնագրոյն 3րդ յօդուածին։

ԲԱՂԷՇԻ Տէֆթէրտար Զիհնի էֆէնտի երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՆԱՒԱՅԻՆ բժիշկ դեր-գնդապետ Յովհաննէս պէյ երէկ Կրէտէէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-Պրուսայի երկաթուղւոյ կառախումբը կիրակի օրը մեքենայի խանգարում մը ունեցեր է 11րդ քիլօմէդրին վրայ և մէկ ու կէս ժամ սպասելէ յետոյ Մուտանիայէն ուրիշ վայրաշարժ մը ղրկուելով կառախումբը ճամբան շարունակեր է։

ՄԷՍԱԺԸՐԻԻ Լաբուրտօնէ շոգենաւն, որ այս իրիկուն կը մեկնի Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպի Մարսիլիա, մինակ Իզմիր պիտի հանդիպի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Պ. Թէրրէլ իր բընակութիւնը Բրինքիբոյէն Բերա փոխադրեց երէկ։

ՄԱՎՐՕՅԵՆԻ փաշայի տան դարակէն 400 ոսկի գողցուեր է։ Խորտակման ոչ և է հետք չկայ, ուստի սպասաւորները ինչպէս նաեւ ժամանակէ մը ի վեր Ն. Վսեմութեան տունը յաճախող քանի մը անձեր հարցաքննութեան ենթարկուեր են։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը հինգ տարուան չէթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Իպրահիմ անուն մարդ մը, որ Իպրահիմ անուն պատանիի մը պատիւը բռնաբարած էր։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին նոր շէնքին հանդէպ գտնուած Գառըրկա Մէյտանը անուն ընդարձակ հրապարակը նոյն վարժարանին համար բուսաբանութեան պարտէզի մը պիտի վերածուի։

ՀԷՐՔԻՈՒՄ.—Երէկի Ստամբ. ծանուցած էր թէ հեռագրատան մէկ քանի պաշտօնեայք խաբէութիւն մը գործած են, որոց մէջ յիշուած էր նաեւ Գօզանցի Սիւլէյման պէյ։ Սոյն անձ նամակ մը ուղղելով Ստամբ.ին կը յայտարարէ թէ ինք բնաւ մասնակցած չէ այդ գործին։ Կը լսենք թէ այդ լուրին մէջ յիշուած միւս անձերէ ոմանք ալ անպարտ են։

Մեր այսօրուան չորրորդ երեսին ծանուցումներուն մէջ կը հրատարակուի Համպուրկի Մ. Մ. Վալանթէն և Ընկ. հանրածանօթ դրամատան ազդն։ Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս ծանուցումին վրայ։ Խնդիրը մասնաւոր ձեռնարկի մը վրայ չէ, այլ պետական վիճակահանութեան մը, զոր արտօնած և երաշխաւորած է կառավարութիւնն։

Վաճառան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 7 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 °/11
3 » Փարիզի »	22 98

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	24 11
Բորսայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	24 10
Կէս օրին	24 10
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Թիւն	Սէրի	55 75
»	»	34 50
»	»	25 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 20
Պանք տը Քօնս		3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 27
Թրամուէյ	»	575
Օսմ.Ապահովագր. Ընկ		310
Բումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	87 75
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		36 50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 18 Հոկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 °/o	98 35
» » 4 ½ °/o	105 10
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 30
Օսմ. ժառ. արժեթուղթ	490 62
Բրիօրիթէ Թիւքը (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	88 —
» Րէժիի բաժնեթուղթք	381 87
Պանք Օթօման	584 06
Քրէտի Լիոնէ	751 25
Իտալական Ռանթ 5 °/o	83 55
Եգիպտական միացեալ	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 170
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսօլիտէ)	408 75

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Հոկտեմբեր

Անգլ. քոնսօլիտէ	98 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 12
» » » Ա.	55 75
» » » Բ.	34 25
» » » Գ.	23 75
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	96 50
Պանք Օթօման	13 25
Այտընի երկաթուղի	13 75
Խասապայի երկաթուղի	11 50
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	102 37
» առանձ. բրիվիլէժիէ, 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Թօչիրօ)	104
Հելլենական 5 °/o	34 25
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 36½

ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ՓՇՐԱՆՔՆԵՐ

ՀՈՒՆՁՔԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կլիման ալ հողին պէս ազդեցութիւն ունի բոյսերու վրայ։

Կլիման կը նպաստէ բոյսերու աճմանը իւր ջերմութիւնովը ու խոնաւութիւնովը։

Հողագործք դարաւոր փորձառութեամբ սորված են թէ թթենին, որթատունկը, եգիպտացորենը, գարին, սեւ ցորենը, մարական առւոյտը ջերմութեան աւելի պէտք ունին քան ցորենը, հաճարը, վարսակը, առւոյտը և վուշը (քէթէն)։

Խոնաւ կլիմաներու մէջ յաջողութեամբ կը մշակուին ցորեն, վարսակ, առւոյտ, գետնախնձոր, վեկ, մարգեր, իսկ չոր կլիմաներու մէջ հաճար, եգիպտացորեն, գարի, որթատունկ ու թթենի։

Հունձքերու ընտրութեանց առեն հողերուն տեսակն ալ պէտք է ինկատի առնել և ըստ այնմ որոշել ցանքը։

Կաւոտ, աւազոտ, կրային ջրատութեան ու ցամքած լիճերու հողերու վրայ տարբեր բոյսեր կրնան մշակուիլ. երբեմն հողին պահանջած բոյսը ցանուի շահաւէտ եղանակաւ, կը բուսնի, իսկ երբեմն հողի պահանջածէն տարբեր բոյս մը ցանուի՝ այն առեն յաջողելու համար մասնաւոր բարեխառնութիւն ու յաճախակի աղբել պէտք կ'ըլլայ, որով հունձքը կը սղէ, հասոյթը կը նուազի. այս տեսակ պարագաներու մէջ փորձառութիւնն ու գիտողութիւնը պիտի առաջնորդեն հողագործին։

Ամուլ աւազներ, երբ ջրարբի ըլլան, կրնան արտադրել միայն սեւ ցորեն, հաճար և սպիտակ գետնախնձոր, բայց աւելի օգտակար է զանոնք մարգագետիններու վերածել։

Բարեբեր աւազներու վրայ կը մշակուին գարի, վարսակ, գետնախնձոր, որթատունկ և թթենի, երբ աղբուելով ուժովցած ըլլայ այս հողը, կրնայ մշակուիլ նաեւ առւոյտ, սիսեռ, մարական առւոյտ, վուշ, կանեփ, ոլոռն, եգիպտացորեն. ցորեն ալ կրնայ ցանուիլ, երբ յաճախակի աղբուի։

Կաւոտ հողերը միշտ կպչուն են, իրենց այս յատկութեանը պատճառաւ սակաւաթիւ բոյսեր միայն կը բուսնին իրենց մէջ. քանի որ մշակութեամբ կակուղցած չեն այս հողերը՝ պէտք է ցանել ցորեն, վարսակ, առւոյտ, մանաւանդ ոլոռն. ուրիշ բոյսեր ալ թէեւ կրնան ցանուիլ, սակայն շատ ծախսերով կրնան յաջողիլ, ուստի խոհեմութիւն չէ ձեռնարկել այս գործին։

Կաւոտ հողեր, երբ բաւական քանակութեամբ կիր պարունակեն և երկար մշակութիւններով կակուղցած ըլլան, այն առեն ամենէն խնամապահանջ բոյսերը կրնան մշակուիլ ինչպէս կանեփը, ցորենը, եգիպտացորենը, կաղամբը և առւոյտները։

Կրային հողերու մէջ գարիի, սիսեռի, առւոյտի և որթատունկի մշակութիւնները մանաւանդ լաւ կը յաջողին։

Ջրատութեանց բարեբեր հողերուն մէջ շահաւէտ կերպիւ կը մշակուին, գարին, ցորենը, գետնախնձորը, վարսակը, եգիպտացորենը, ոլոռը և առւոյտը. այս հողերու մէջ միշտ գէշ խոտեր կը բուսնին, քաղոցի ծախսերը հասոյթը կը նուազեցնեն, մինչդեռ այս բոյսերու մշակութեամբ գէշ խոտեր չեն կրնար աճիլ։

Ջրատութեանց կակուղ և ցամքած լիճերու հողերու վրայ գարնանային մշակութիւններ լաւ կը յաջողին, ինչպէս գարի, վարսակ, սիսեռ և ոլոռն, երբ նոր բուսած առեններն չորութենէ չնեղուին։

Կլիմայի և հողի ազդեցութենէն զատ մեքենականն ալ մեծ դեր մը կը խաղայ. մեքենական ազդեցութիւնը բոյսերու մշակութեանց եղանակէն և բոյսերու բնութենէն կախումն ունի։

Առաջին դասին կը վերաբերին կաղամբը, բանջարները, չոգդամը և բոլոր բազմանի բոյսերը։

Երկրորդ դասին կը վերաբերին առւոյտները, ստեպղինը որոյ երկար արմատը հողին խորը կ'իջնէ, գետնախնձորը, որք հողը կը կակուղցնեն, որով օդը կը թափանցէ հողին մինչեւ խորերը։

Մարգագետնի խոտերը իրենց բազմաթիւ մազային արմատներովը կը պարարեն հողը ու զով կը պահեն։

Առւոյտն ու ոլոռը կը կակուղցնեն կաւային հողերը ու միանգամայն կը պարարեն։

Սեւ ցորենը, ոլոռը, վեկը, գէշ խոտերը կը խեղդեն իրենց խիտ շուքերուն ներքեւ, մինչդեռ ուրիշ բոյսեր ու արմտիք գէշ խոտերու ցանելուն կը նըպաստեն, վերջապէս ձմրան և վուշի հունձքեր հողը կը չորցնեն։

Ամեն բոյսեր զանազան աստիճաններով կուժովցնեն կամ կը տկարացնեն հողը։

Բացարձակ կերպիւ չկայ հողի վրայ բուսնող բոյս մը, որ իւր բուսած պահուն օդի ու հողի մէջ ամբարուած տարրերէն կամ պարարեցուցիչներէն մաս մը չի ծծէ. բոյսերէն ոմանք դարձեալ հողին կը դարձնեն հողէն փոխ առած տարրերն ու մաս մ'ալ աւելի զոր օդէն իւրացուցած են, իրենց մնացորդներու միջոցաւ. բայց կան բոյսեր ալ, որք բոլորովին կը տկարացնեն հողը, որովհետեւ իրենք միշտ հողէն կ'առնեն սննդարար տարրերը առանց ո և է բան մը դարձեալ հողին տալու։

Այն բոյսերը միայն հողը կուժովցնեն որք իրենց հողէն ծծած տարրը դարձեալ հողին կուտան ու մաս մ'ալ աւելի։

Դարուս գիտութիւնը հաստատած է թէ հողը ուժովցնելու կարողութիւն ունին սեւ ցորենը, բանջարեղէնները ու բոլոր առւոյտներն, որք օդէն փոխ առնելով պարարեցուցիչ տարրեր կուտան հողին։

Հողերը ոչ ուժովցնող և ոչ ալ տկարացնող բոյսերն անոնք են որք կանաչ կը քաղուին երբ կենդանեաց ուտելիք ինչպէս են վարսակը, ձմրան գարին, վեկը, ոլոռը. այս կարգէն կրնան սեպուիլ նաեւ առւոյտները, երբ մէկ քանի տարիներ շարունակ միեւնոյն հողի վրայ ապրին. այս բոյսերը իրենց հողին մէջ թողած մնացորդներովը և իրենց թանձր շուքերովը հողէն առած տարրերու տեղը կը լնուն։

Հողերը տկարացնող բոյսերը բազմաթիւ են. հողը տկարացնելու կարողութեան աստիճանաւ հետեւեալներն են՝ կաղամբ, գետնախնձոր, եգիպտացորեն, մեղցնող կամ սպառնող կ'ըսուին այն բոյսերն, որք բուսնելու համար մեծ քանակութեամբ աղբի պէտք ունին, այս բոյսերը հողէն կը ծծեն միշտ սննդարար տարրեր առանց ո և է տարր մը հողին տալու. այս կարգի բոյսերն են ստեպղինը, կանեփը, վուշը, խաշխաշը։

ԳԱՐԵԳԻՆ Գ. ՄԸՆԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԶԲՕՍԱՎԱՅՐԵՐԸ

Եթէ մէկը ուզէր, այս եղանակին մէջ, քրօնիկ մը գրել Բերայի կեանքին վրայ, իր գրիչը շատ պիտի նմանէր արօրի մը որ ժայռուտ գետին մը հերկելու կը գործածուի. այս մեծ արուարձանին մէջ ոչ իսկ փոքրիկ նիւթ մը՝ ընկերական կեանքի հաճելի ու տհաճելի կողմերուն վերաբերող, կամ զբօսանքի առարկայ մը ճաշակի ու զգացման տէր անձերուն համար։ Շիշլիէն մինչեւ Թէփէ-Պաշի տարածուող պարտէզներն ու գարեջրատուններն, իրաւ, ամեն օր ու ամեն իրիկուն կը լեցուին յաճախորդներով. բայց այդ բազմութիւնն ինքն իսկ գիտէ՞ թէ ինչու՛ կուգայ, — պարզապէս մէկ ձանձրոյթէն ուրիշ ձանձրոյթի մը դիմելու։ Պարտէզն, ապերախտութիւն կ'ըլլայ չի յիշել, բաւական ամիսներ կուրծք տուաւ այս միօրինակութեան զոր գիտցաւ հաճելի ընծայել իր ծառերովն ու նուագածութիւնովը, — դեղահատի մը պէս զոր կ'ոսկեզօծեն, առանց համը փոխել կարենալու. և ճաշակողները միայն կրցան գիտնալ թէ այդ պարտէզի կեանքը ձանձրոյթներուն էն անհամը կ'ընծայէր, ու նորէն ճաշակեցին ամիսներով։ Հարիւրաւորներու համար, երկու սեռէ ու ամեն ազգէ, պարզապէս պէտք մը դարձած էր ամեն իրիկուն շունչերնին առնել այդ ընդարձակ շրջափակին մէջ, ուր հովի վերջին հեւացողները հազիւ կը թափանցէին, ու այդ խեղդուկ մթնոլորտին մէջ՝ օդէն ու գարեջուրէն կը փնտռէին քիչ մը զովութիւն ու կազդուրում։ Մի՛ հաւտաք բնաւ եթէ ըսեն ձեզ թէ այդ ծառուղիներուն մէջ շահեկան բան մը դարձաւ, վիպակի մը կամ գոնէ քրօնիկի մը նիւթ մատակարարող. բնաւ։ Այդ պարտէզին կեանքը որ իրիկուան ժամ 11 ին կը սկսէր գիշերուան 5 ին վերջանալու համար, ընթրիքի ժամուան դադարով մը, այնքան միակերպ էր, որ անկից չեղողը պարզապէս ընկերային մարդ չի նկատուելու փորձանքին կը մատնուէր. առաջին երեք չորս շրջանէ ետք, նստիլ սեղանի մը առջեւ, քանի մը գաւաթ Պոմօնիի, տափակ խօսակցութիւն մը անցնող գեղուհիներուն կամ մանաւանդ տգեղներուն վրայ, Լանկէի նուագածութեան վրայ պայմանադրական հիացում մը, յետոյ նորէն շրջան մը ու ճրագները կը վառուին. գիշերը, նոյն բանը. եթէ գերմանական երաժշտութիւնը շատ լուրջ կը գտնես, ինքզինքդ կը նետես ամառնային թատրոնը, ուր 500 նըստարաններու վրայ 5 հոգի կը յօրանջեն Իտալական խումբին դէմ։ Այս ալ՝ օբէռայի ճաշակ ունեցողներուն բաժինն է։

Եւ յաջորդ օրը, շոգենաւէն ելլող բարեկամի մը, որ Պէյլէրպէյիի կամ Կղզիներուն վրայ կը խօսի, ի՛նչ հպարտութեամբ կըսէ նախորդ իրիկունը ձանձրոյթէն մեռնող այդ միեւնոյն զբօսասէրը.

— Եղբա՛յր, ձգեցէք սա Վօսփորը ու Բրինքիբօ։ Բերա միշտ Բերա է, փոքրիկ Բարիզ մը, նոյն իսկ այս եղանակին մէջ։ Երէկ գիշեր լսելու էիր Մասքանիի հրաշակերտը....

Եւ խօսակիցը, որ առջի գիշերը, երբ Կոսթավլէեան կը ներկայացունէին, ինքը մինչեւ Սարըեարի ծայրը գացած էր հէյլէլ տեսնելու ու վերջին ծայր զուարճացած էր, ամօթահար գետինը կը նայի։

Այս բանը ինծի ալ պատահեցաւ. օգոստոսի մէջ, գիշեր մը, ուզեցի Բերայի պարտէզներուն մէջ ջարդուփշուր եղող օբէռէթին մէկը գոնէ Օրօրայի պարտէզը տրուելիք ներկայացման մը. բայց չի ծաղրուելու համար, հարկ էր սքօղուած երթալ. քանի մը ժամուան զբօսանքի համար, յաջորդ օրուան քաշքշուքը աչքիս առջեւ կը բերէի. սիննօրինա Զէչիլիան Թօզուլ ու Բէրթալ հանըմը մտիկ ընելու երթա՞լ.... Օ՛հ, մեր Բերացիները շատ աններող են այս կէտին մէջ։

Կամացուկ մը գացի տեղաւորուեցայ փայտի կտորներէ կազմուած տուփերէ մէկուն մէջ որոնց ամեն անուն տալ կարելի է, բայց ի օթեակէ. քառասունի մը չափ կային անոր նման, ամենքն ալ լեցուած. հողէ ահագին բակ մը, որ բարթէրի կը ծառայէր, լեցուած էր նոյնպէս, շարժելու տեղ չի մնալու աստիճան. և դուրսը, պարտէզը, դեռ բազմութիւն կար որ տոմսակ կուզէր ու չէր գտներ. պիստակ ու ջուր ծախողները իսկ չէին կրնար երթեւեկել հանդիսականներուն մէջ, ու գաւաթները ձեռքէ ձեռք կանցունէին։— Շրջանի պիւֆէի վրայ գաղափար չունեցողները չի պիտի հասկնան այս վերջին տողերս։

Եւ ահա վարագոյրը բացուեցաւ. «Իտալական կեանքի» պատկեր մը, իր ամենէն անքանաստեղծական երեւոյթին մէջ. շատախօս սափրիչ մը որ մարդ մը կ'ածիլէ. ասոր կը յաջորդէ բնականաբար ածիլուողին գաղտագողի այցելութիւնը իր սիրած աղջկան տունը. սիրաբանութեան ամենէն տաք վայրկենին դուռն է կը զարնուի. երիտասարդ սիրահարը, փոխանակ չուանէ սանդուխով մը պարտէզ սպրդելու, — ինչպէս վարժուած ենք տեսնելու եւրոպական բեմերուն վրայ, — սնտուկի մը մէջ կը պահուըտի, ինչ որ աւելի կը մօտենայ իրականութեան. և ներս մտնողը, փոխանակ երկար գուռզ մազերով, գունատ դէմքով, դողահար ձեռքին մէջ ռէվօլվէր մը բռնած հակառակորդ մը ըլլալու, — տը յա Ալիքսանեան, — ծերուկ հօրեղբայր մըն է, տեղական տարազով, որուն կընկերանան թաղին գիշերապահն ու քանի մը դրացիներ, երկար փայտերու ծայրը լապտերներ անցուցած։ Թազը պատմելու միտք չունիմ, և չ'արժեր ալ. այսքանը միայն գաղափար մը տալու համար տեսարաններուն վրայ։

Այս կատակերգութեան պիտի յաջորդէր խումբին բրիմատոննային երեւումը. կանխաւ բոլոր կոկորդները կը պարզուէին հազերով ու ձեռքերը կը պատրաստուէին ծափելու. բոլոր շունչերը բռնուած են ու խոր լռութեան մէջ նազելաճեմ կը յառաջանայ երգչուհին. վարդագոյն ապարօշ մը կը շրջանակէ իր ճակատը. սև երկար մազերը ցիրուցան կը ծածկեն ուսերն ի վար. էնթարիի ձեւ շրջազգեստ մը բոլորովին արեւելեան երեւոյթ մը կուտայ այդ կնոջ բոլոր անձին։ Մէկ ձեռքը մէջքին դրած ու միւսով փոքրիկ Թէֆ մը բռնած՝ կը սկսի երգել ամեն լեզուէ երգեր. մինչեւ իսկ հրեայերէն, պարեր ալ խառնելով որոց միջոցին ամբողջ մարմինը շարժման մէջ է. արուեստագիտական բան մը չի կայ իր երգուածքին մէջ, բայց իր ձեւերովը, իր շարժուածքովը եւ մանաւանդ իր նայուածքովը այնպիսի յաղթանակ մը կը տանէր որ շատ մը երգչուհիներու նախանձը պիտի շարժէր. ու ծափերը, կեցցէները կը սկսին անվերջ, և կը յանգին խռպոտ հառաչանքներու և ա՛խերու...

Յայտագրին երրորդ մասը կը կազմէր թատերգութիւն մը, բնագրէն այնքան այլափոխուած, որ հեղինակն ալ եթէ տեսնէր, չպիտի ճանչնար. հաւանաբար ողբերգութիւն մըն էր գօմէտիի վերածուած. բայց ծայրէ ի ծայր այնքան լեցուն քիչ մը կոշտ՝ բայց ծիծաղելի տեսարաններով որ կէս գիշերէն վերջ երբ դուրս ելանք, կատարելապէս յոգնած էինք խնդալէ։ Յաջորդ օրը փորձուեցայ ըսել բարեկամի մը, որ նախորդ իրիկունը իտալական ներկայացման կիսուն տուն գացած էր, թէ քիչ մը զուարթութիւն փընտռելու համար, կ'արժէ ամառ իրիկուններ երբեմն Օռօռան երթալ. այնպէս խոժոռ նայեցաւ երեսս, որ խօսքս ընդհատեցի, և կռահելով որ գուցէ ընթերցողներէ շատեր ալ նոյն դատապարտիչ մըտածումը ունենան, հոս ալ կ'ընդհատեմ...

* * *

Ամառնային թատրոններն ամենքն ալ գոցուեցան Բերայի մէջ, ու ձմեռնայինները չեն բացուիր, սա բնական պատճառով որ չիկան։ Վէրտին շատ հինցած է. Թէփէ-Պաշին շատ հեռու և անորոշ վիճակի մէջ. Ֆրանսական խումբին նուագախմբեկայներէ մէկը, Պ. Մանօէլ, Գաղիա գացեր է, — հաւանաբար մինչեւ Մարսիլիա, — նոր խումբ մը կազմելու և բերելու համար։ Սպասելով որ այս խորհուրդը իրականութիւն գտնէ, եթէ կուզէք անպատճառ թատերասրահ մը մտնել, Քօնքօրտիան միայն ունինք։ Այս անո՛ւնը պակաս էր յօդուածս բոլորովին գայթակղական ընելու համար. իրաւունք ունիք. բայց անգամ մը որ այս մոլոր ճանբուն մէջ մտաւ գրիչս, մէկ շունչով վերջացնենք։

Քօնքօրտիայի հին երգչուհիները, որք ամեն տարի կը նորոգուին... անուն և արդուզարդ փոխելով, չեն արժեր որ տող մը բան գրենք իրենց վրայ. բայց շաբաթէ մը ի վեր այդ երգեցիկ-սրճարանը վերակենդանացեր է նորեկ սպանուհիի մը շնորհիւ, որ լաւագոյն թատրոնի մը արժանի էր։ Եթէ կը հաւտաք անուններու ազդեցութեան, ապահովապէս հրապուրիչ բան մը պիտի զգաք Լօրէնծիթա անունէն, մանաւանդ եթէ իր իսկ շեշտերով արտասանեն ձեզ Լօ-ռէն-ձի-թա՛։

Նախ, զինքը լսելու համար պէտք է սպասել մինչեւ կէս գիշեր. սպանիացի երգչուհին «ուշ, բայց անուշ» առածին կը հետեւի. փոյթ չէ թէ սրահին մէջ կը գըտնուին հանդիսականներ որոնք ճրագներու վառուած ժամուն եկած ըլլան. ժողովրդական պարզ մարդիկներ, որոնք Սանթըբալի ժամանցը չեն հաշուեր. ու համբերութեամբ մտիկ կ'ընեն իրարու յաջորդող բոլոր խաղոտ ձայները, աչքերնին սեւեռած յայտագրին վրայ ուր մէկ անունը չորս անգամ տպագրուած է, տարբեր գիրերով. ինծի համար, այդ բռօկրամներ աւելի տպարանին ռէքլամ են՝ քան թատրոնին։ Յետոյ, պէտք է անտարբեր աչքով դիտել Քիւտզի ընտանիքին մարմնամարզական փորձերը. տարբեր տարիքներու աստիճանաւորում մը այդ ընտանիքը, քառասուն տարեկան հօրմէն սկսեալ մինչեւ չորս տարեկան փոքրիկը։ Աճպարարներ տեսնելու վարժուող մը շատ չի հետաքրքրուիր անոնց խաղերով, բայց միշտ արգահատանք մը կունենայ երկու պզտիկ տղաքներուն վրայ որոնց մարմինը ձիւնէ գնտակի մը պէս ամեն ձեւ կառնու, ամեն վտանգաւոր շարժման կ'ենթարկուի, հանդիսականները զբօսցնելու համար. երբ յաղթակազմ հայրը իր տղեկին կռնակին վրայ կը կանգնի, երկուքին ոյժը միանգամայն ցոյց տալու, փափկասիրտները աչքերնին կը դարձունեն։

Վերջապէս կարգը կուգայ Օր. Լօրէնծիթային։ Երիտասարդ սպանուհին շատ հասարակ կը գտնէ իր ընկերուհիներուն երկար կամ կարճ շրջազգեստները, որոնց տեղ ինք հագած է ոսկեզարդ կարմիր տաբատ իր երկրին, թրթռուն, սիրուն հագուստ մը, որուն մէջ իր ճապուկ ու թեթեւ շարժումները վիպային երեւոյթ մը կուտան իրեն. իր դէմքին վրայ, ուշագրաւ են սև կրակոտ աչքերը որք ազդեցութիւն մը կունենան ուր որ ուղղուին. դաժան ու անուշ բան մը իրար կը խառնուին իր երգուածքին մէջ, խիստ ու փափուկ շեշտեր, առանց ներդաշնակութիւնը կորսնցնելու. սպանիական երգերէ ու պարերէ զատ, հիանալի կերպով կ'երգէ Քառմէնի մէկ հատուածը, այնքան համապատասխան ճշմարիտ Քառմէնի մը տիպարին, որ իսկոյն կ'ըմբռնենք թէ Ֆրանսական խումբերուն մեզ ներկայացուցած այդ օբէռէթը որչափ պակասաւոր է եղեր։

Մեղք որ կանոնաւոր թատրոնի մը մէջ չի ներկայացուի Օր. Լօրէնծիթան։ Աւելի գնահատման արժանի էր քան այն քանի մը ծաղիկներուն որք նետուեցան իր ոտքերուն առջեւ։ Երկրորդ երեկոյթին, հոյակապ ծաղկեփունջ մը նուիրուեցաւ իրեն, բայց ետքէն՝ ինքն ալ զարմանքով իմացեր է որ դերասանուհի մըն է եղեր զայն նուիրողը։ Արուեստակցի անկեղծ գնահատում մը։

ԲԵՐԱՅԻ

ԵՆՈՎԱ ԵՒ ԱՏՈԼՖ

ՍՐՏԱՅՈՅԶ ԴԱՏ ՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ամերիկայի Կէնս քաղաքին փաստաբանատան մը մէջ գրագիր, 26 տարեկան Ատոլֆ անուն բարեկազմ, շնորհալի երիտասարդ մը՝ նոյն քաղաքի պատուաւոր ընտանիքներէն մէկուն վերաբերող 19 տարեկան Ենովա անուն գեղանի ու ազնիւ աղջկան մը հետ նշանուած էր։ Երկուքն ալ երջանիկ էին. իրարու համար իրենց լանջքին տակ կը թրթռար անհուն, ա՛նհուն սէր մը։ Սակայն աշխարհի վրայ անխառն երջանկութիւն չկայ. մէկմէկու սիրով արբշիռ իրենց սահեցուցած այն բարեբաստիկ րոպէները, իրենց պիտի ստեղծէին դըժբաղդութեան մը մորմոքները։

Ժամանակ մը ետք, երիտասարդին աչքերուն պատահած հիւանդութիւն մը կը խլէ անոր տեսողութեան անգին լոյսը։ Ատոլֆ դարման մը գտնելու յուսով՝ կը դիմէ շատ մը երեւելի բժիշկներու, որք շատ ու շատ գործողութիւններ կատարելէ ետք, որովհետեւ խեղճին աչքին լոյսը անդառնալի կերպով թռած էր, յուսակտուր ետ կը քաշուին։

Երիտասարդը իր ամուսնութեան համար ամսականէն խնայողաբար աւելցուցած ստակը դեղ ու դարմանի ծախսելով, առանց դրամի կը մնայ և թշուառութիւն ու տառապանք կսպառնան ձեռք դնել իր վրայ։

Նշանածը սակայն, Ենովա, յաճախ կայցելէր իր տարաբաղդ Ատոլֆին և անոր մխիթարութիւն, սէր ու գգուանք կը շըռայլէր։ Ատոլֆ այս ամենուն ի տես կը խանդաղատէր անոր վրայ, սիրտը կը ճըմլուէր, դառն խոհեր կը պաշարէին զինք. կը մտածէր թէ գուցէ Ենովա իր անտանելի վիճակէն ձանձրացած՝ իր առթած նեղութիւններէն զզուած՝ զինքը լքանելով ձեռքը ուրիշի մը տայ։

Բժիշկներուն՝ իրեն համար յուսոյ վերջին առկայծ նշոյլը մարած՝ ետ քաշուիլը, դառն խոկումներն ու մտածումները իր սրտին ու հոգիին ալքերուն մէջ կը ծնէին սև անյուսութիւնը, որ իր վրայ կը տիրէր տակաւ։ Սա մտածումը թէ իր պաշտելու աստիճան սիրած նշանածէն պիտի զրկուի, կը սոսկացնէր զինքը. հոգին կըմբոստանար անձին դէմ. այնուհետեւ կեանքը իրեն համար անհանդուրժելի բեռ մը միայն պիտի ըլլար, հասատակու, ծանրատար շղթայ մը. հետեւաբար իր կեանքին, իր սև օրերուն վերջակէտը ինք իր ձեռքով դնել կորոշէ։

Անձնասպանութեան խորհուրդը գործադրելու համար պէտք եղած միջոցները պատրաստելու պահուն, Ենովա յանկարծ ներս կը մտնէ սենեակէն և կը կռահէ Ատոլֆի չարագուշակ որոշումը. բայց իբր թէ անգիտակ անցած դարձածին կը յայտնէ թէ եկած է երկու օր վերջ կատարուելիք իրենց ամուսնութիւնը աւետելու և հրաւիրելու զինքը որ պայմանագիրը ստորագրելու համար իրեն ընկերակցութեամբ նոտարին երթայ։

Այսքան վեհանձն վարմունք Ատոլֆի դիմաց վրայ կը փթթեցնեն հիացման, ուրախութեան լուսաւոր ժպիտը. նշանածին իրեն համար ցոյց տուած այս աստիճան սէրէն ու համակրութենէն զգածուած՝ հէգ երիտասարդը շնորհակալութեան բուռն արտայայտութենէ մը ետք կը յայտնէ թէ երկու աչքերուն լոյսէն զրկուած, օրուան պարէնը ճարելու անկարող, իրեն հետ ամուսնացող աղջկան երջանիկ վիճակն ու փայլուն ապագան պիտի մթցնէր և մասնակից ընէր զայն իր թշուառութեան ու տուայտանաց. ասիկայ աններելի յանցանք մը և գուցէ ոճիր մը ըլլալուն, այսպիսի ծանր պատասխանատուութեան մը տակ չընկճելու համար Ենովայի առաջարկը բացարձակապէս կը մերժէ։

Աղջիկը՝ երիտասարդը համոզելու համար ամեն ճիգ, ամեն աշխատանք կը թափէ ի զուր. Ատոլֆի անդրդուելի կամքը, զինք ճարահատ կստիպէն դատարանի դիմելու։

* * *

Դատավարութեան պահուն Ենովա հետեւեալ կերպով կը պարզէ իր դատը.

(Մատին մատանին հանելով և դատաւորներուն ներկայելով) — «Տեա՛րք Դատաւորք.

«Այս անձը, իր տուած այս հաւատարմութեան նշանով կեանքը մասամբ իմինիս միացուցած կեցած է։ Աչքերուն պատահած և մեր ամուսնութեան արգելք համարուած աղէտքը, եթէ մեր ամուսնութենէ վերջ տեղի ունենար, կրնայի՞ երբեք լքանել զինք. — Ո՛չ. ճակատագրիս պիտի հնազանդէի անմռունչ։ Ընդհակառակը եթէ ամուսնութենէ առաջ ինծի պատահէր այս աղէտքը, ինք պիտի մե՞րժէր զիս։ Առաջուընէ աւելի զիս սիրելուն խիղճս կը վկայէ։ Հետեւաբար մուրհակի զօրութիւն ունեցող այս մատանիով մեր ամուսնութեան կատարումը կը խնդրեմ։

«Եթէ ապրուստի խնդիրը առարկուի, անոր ալ Աստուած ողորմած է. ես լաւ խատիմ, զինքը կապրեցնեմ։»

Երիտասարդին խօսք տրուելով, ան ալ հետեւեալ կերպով կը պաշտպանէ ինքզինքը.

«Ենովայի բառերն իրաւացի են. այլ սակայն ընտանեաց ապրուստի հայթհայթման պարտականութիւնը, ընտանեաց գլխուն, այն է ամուսինին կը վերաբերի։ Ամուսնոյն այս պարտականութիւնը, կնոջ վրայ բեռցնել՝ մինչ ցարդ ոչ մէկ տեղ տեսնուած է։ Պատուաւոր մարդ մը վճռապէս և խստիւ կը մերժէ ասիկայ. մանաւանդ այնպիսի րոպէներ, ժամանակներ կուգան յորում կինը աշխատելու անկարող կը գտնուի. ես հէգ կուրացած մը ըլլալով, կազմելիք ընտանիքիս հոգը և պարենաւորումը ո՞վ պիտի հոգայ։

«Ահաւասիկ այս պատճառներով կը մերժեմ ինծ եղած առաջարկութիւնը, խնդրելով որ արդարացի դատէք զայն։»

Դատաւորներն, յետ խորհրդակցութեան, ամուսնութեան որոշում կուտան և աղջկան ցոյց տուած այսքան ազնիւ վարմունքին, այսքան վեհութեան և այսքան գթութեան վրայ զմայլած, հիացած՝ կը գովեն զայն. աչակորոյս և խեղճ ինկած երիտասարդ մը յուսահատութեան մռայլ վիհէն և ճշմարիտ մահուան ցուրտ ու սև փոսէն ճողոպրելուն համար կը շնորհաւորեն զինքը և ի պահանջել հարկին կառավարութեան կողմէ ամեն օգնութիւն և ձեռնտուութիւն չի խնայուիլը կը խոստանան։

* * *

Այս դատը Ամերիկայի մէջ տեղի ունեցած է։ Ամերիկա, անակնկալներու աշխարհն է. հոնկէ կուգան ամենէն ահռելի կրողութեանց, դէպքերու գոյժերն և այն տեղէն կը հասնին մեզ ամենէն հաճելի լուրերը։ Այսպիսի վեհ զգացումներու, այսպիսի փառաւոր, մարդավայել գործերու ընթերցումը, չի՞ դնել ձեր սրտին ու հոգիին մէջ երանութիւններու ամենէն անճառը, խայտանքներուն ամենէն աղուն։ Մարդկային գծուծ հաշիւներու տակ ընկճուած՝ երբ կը վերծանէք այս դատը, ձեր սիրտը չի զովանար և չէ՞ք զգար ի ձեզ քաղցր, փերացնող բանի մը զգտ սողսակիլը։ Մարդկութեան, ճշմարիտ մարդկութեան տիպարները, Ենովա և Ատոլֆ [illegible]։ Ո՛րքան վեհ ու չքնաղ զգացումներ կան այդ երկու նշանածներու կուրծքին տակ և իրենց սրտերուն մէջ ինչ անհուն սէր ու գորով կը կայծկլտայ։

Մեր մէջէն ո՞ր երիտասարդը պիտի մըտածէր Ատոլֆի նման, ո՞ր պիտի մտածէր իրեն պատահած մեծ դժբաղդութեան մը համար իր հարուստ ու գեղանի նշանածը ձգել։ Մենք ոչ թէ մեզ կենակից ընտրած աղջկան ձեռքերը, բարեմասնութիւնները կը փնտռենք, այլ անոր նիւթական կարողութիւնները. հոգ չէ թէ սըրտերնուս մէկ խորշին մէջ գթութեան, սիրոյ և ազնուութեան մասնիկ մը չգողդոջէ։ Ջէ՞ մի որ ստակը ամենայն ինչ է այդ կարգի երիտասարդներուն համար. առանց [illegible] աղջիկ կ'առնուի՞. ապագա՞ն, ապա՞գան, վերջը ինչպէ՞ս պիտի ընեն իրենց, ի՞նչպէս պիտի ապրեցնեն իրենց ընտանիքը, իրենց զաւակները. ի՞նչպէս պիտի կրթեն զանոնք, չէ՛ ըլլալիք բան չէ, անկոստի աղջիկ չառնուիր։

Իսկ գալով մեր փափկասուն, փափկաճաշակ օրիորդներուն, պիտի կրնայի՞ն Ենովա մ'ըլլալ. տարակոյսը մտքիս մէջ խլըրտիլ կ'սկսի, անոնք ալ ուրիշ բաներ կ'երազեն։

Թերեւս առարկուի մեզ թէ չկա՞ն մեր մէջ կիներ որք ճշմարիտ Ենովաներ ըլլան. բացառաբար և շատ հազուագիւտ կերպով կան, այո՛։

Տ. ՋՈՒԳԱՍԶԵԱՆ

ԾԱՂԿԱՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վարդէն անմիջապէս յետոյ, մեխակը՝ մեր պարտէզներուն ամենէն գեղեցիկ զարդերէն մին կը կազմէ։ Իրաւամբ կ'արժէ տալ այն ամեն խնամքները, որոնց պէտք ունի։ Գեղեցիկ մեխակ մը պէտք չէ ակռայներ ունենայ, իր գոյնն ալ պէտք է միագոյն կամ խառն ըլլայ։ Այս վերջիններէն ունինք, վարդագոյն, հրագոյն և մանիշակագոյն։ Այս կարճ նկարագրութեամբ բացայայտ կ'երեւի թէ՝ մեխակի մը գեղեցկութիւնը իր խոշորութենէն կախում չունի։ Ծաղկեվաճառները իրենց հաւաքածոյներուն մէջ՝ մեխակները հազարաւոր տեսակներու բաժնած են, որոնց գլխաւորները վաթսուն տեսակ կը հաշուուին, բայց ես հոս նպատակ չունիմ գիտականով զբաղելու։

Մեխակը, ափրիկեան ծնունդ, ապրող, ցօղը կանաչ, բարձրութիւն 0,50 մեթրէ մինչ 0,70 մեթր, տերեւ հերիւնաձեւ (subulée) երկայն և նեղ։ Բոլոր ամառը պարզ կամ բազմաթերթ, անուշահոտ գոյնով և ձեւով իրարմէ տարբեր։ Պարտէզներու մէջ միայն բազմաթերթերը կը մշակեն։ Շատերը գիտեն մեխակներուն պարտէզներու մէջ գրաւած դիրքը. [illegible] զարդարման համար ամենաընտիր տունկն է. և նաեւ մին այն տունկերէն, որոնք աւելի աղէկ կը յարմարին թաղարներու մէջ, պատուհաններու և կամ պատշգամներու վրայ։ Ընդհանրապէս պէտք է որ թաղարները 0,15 սանթիմեթր տրամագիծ ունենան, որոնց մէջ պէտք է դնել, $^1/_3$րդ պարտէզի հող, $^1/_3$րդ աւազ և $^1/_3$րդ հին փտացած աղբ։ Մեխակները պէտք է գարնան սկիզբները տնկել։ Ամռան մէջ պէտք է միշտ ջրել։ Հարկ է նաեւ երկար ցօղերը փայտէ նեցուկներով կապել, որպէսզի թէ հակին և թէ ծաղկանց ծանրութեանը ներքեւ չի կոտրուին։ Մեխակը կրնայ բազմապատկուիլ առաջին սերմով, այս միջոցով է որ տեսակները կը շատցնեն։ Բայց ինչպէս որ գիտենք, բազմաթերթերը սերմեր չեն արտադրեր, ասոր համար պարզերուն սերմը կը ցանեն և 1000ի վրայ հազիւ 10ը տեսակ ուշադրութեան արժանի տեսակ կրնաք ունենալ։ Երկրորդ, աշնան սկիզբները, թարմ ցօղերէ 5-6 սանթիմեթր երկայնութեամբ կտրել, և յատուկ թուփերու մէջ, իրարու մօտ տնկել յետոյ, գարնան սկիզբները թաղարներու մէջ անցնել։ Այս կերպ բազմապատկութիւն (multiplication) ժամանակի կարօտ ըլլալով, ընդհանրացած չէ։ Երրորդ օգոստոսի և սեպտեմբերին տունկին արմատադալի մատղաշ ցօղերը, առանց մայր արմատէն զատելու, հողին մէջ պառկեցնելիք մասը, տերեւներէն լաւ մը մերկացնելէ յետոյ, անոնցմէ մասը վերէն ի վար ճեղքել, և հողը պառկեցնելէ յետոյ (marcotter) փոքր բլրակ մը ձեւացնել, և վերջը նոյն հողապատին վրայ, երկժանի փայտ մը խօթել, որպէսզի չի շարժի։ Վերջապէս այս գործողութիւնը ընելէ յետոյ, միշտ ջրել, որպէսզի շուտ արմատ կապէ։ 1—2 ամիսէն, մայր արմատէն կտրելով թաղարները փոխադրել։ Պոլսոյ կլիմային ներքեւ, մեխակները ձմեռը շատ լաւ կը պահուին դուրսը, եթէ անոնք պատի մը ներքեւ դնելով (բայց ոչ հիւսիսին դիմաց) վրան չոր տերեւով աղէկ մը ծածկէք։

Այս վերջին յօդուածովս, ծաղիկներուն շարքը փակելով, այսուհետեւ պիտի սկսիմ բացատրել գործնականապէս ինչ որ հարկաւոր է պարտէզի մը շինութեանը համար։

ԼԵՒՈՆ ՄԻՐԱՍԵՍՏԻ

Ասոր անոր

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ

Դարուս մէջ նաւային ճարտարութեան ըրած յառաջդիմութեան վրայ գաղափար մը կուտայ մեզ հետեւեալն.

Քիւնարտ ընկերութիւնը առաջին թղթատար շոգենաւը կը բանեցնէր Անգլիոյ և Ամերիկայի միջեւ 1840ին. սոյն ընկերութեան առաջին շոգենաւը Պրիթ-Թանիա, որ 1154 տակառաչափ տարողութիւն և 740 ձիու զօրութեամբ մեքենայ մը ունէր, ճամբայ կ'ելլէր 4 յուլիս 1840ին Լիվըրբուլէ և Պօսթըն կը հասնէր 14 օրէն և 8 ժամէն, ու մեծ խանդավառութեամբ կ'ընդունուէր ի Պօսթըն։ Սոյն թուականէն սկսեալ Քիւնարտ ընկերութիւնը հետզհետէ ամեն տարի նոր շոգենաւեր շինեց, աւելի մեծ և զօրաւոր. այս շոգենաւք փայտէ էին և երկու կողմէն անուաւոր, մինչեւ 1853 թուականը յորում ընկերութիւնը շինեց երեք շոգենաւեր, Սիտնի, Անտ և Ալբ (Sydney, Andes, Alps,) որք երկաթէ էին և պտուտակաւոր և հազիւ 12 օրէն ու 1 ժամէն կը հասնէին Լիվըրբուլէն ի Նիւ Եորք։ Ալ այնուհետեւ Քիւնարտ ընկերութիւնն հետզհետէ ընդարձակեցաւ. 1878ին շինեց Սէրվիա շոգենաւը որ 7392 տակառաչափ տարողութիւն ունէր և կրնար փոխադրել 480 ճամբորդ Ա. և Բ. կարգի, և 750 գաղթականք. այս առաջին շոգենաւն էր որ ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուէր. այս շոգենաւը 1884ին Լիվըրբուլէն Նիւ Եորք հասաւ 7 օրէն ու 1 ժամէն։

Ընկերութիւնը այնուհետեւ շինեց տասնի չափ զանազան մեծ շոգենաւեր և վերջապէս ձեռնարկեց երկու շոգենաւերու շինութեան, Քամբանիա և Լուքանիա, որոց առաջինը անցեալ տարի և վերջինը այս տարի աւարտեցան։

Քամբանիա շոգենաւին երկայնութիւնն է 189 մեթր և լայնութիւնը 20 մեթր, տարողութիւնը 12950 տակառաչափ, մեքենային զօրութիւնը 30,000 ձիու. այս շոգենաւը շինուեցաւ 19 ամսուան մէջ, առաջին փորձին՝ ժամը 23 մղոն ճամբայ կ'երթար. Քամբանիա կրնայ փոխադրել 600 ճամբորդ Ա. կարգի, 400 ճամբորդ Բ. կարգի և 700 էն 1000 Գ. կարգի, 415 անձ կը վարեն այս շոգենաւը. 1 նաւապետ, 6 սպայ, 1 գոմիսէր, 1 բժիշկ, 6 ղեկավար, 40 նաւաստի, 1 առաջին մեքենավար և 24 այլ մեքենավարք, 8 ելեկտրագէտք, 1 առաջին հնոցպան, 9 երկրորդ կարգի հնոցպանք և 75 այլ հնոցպանք, 100 ծառայք, 45 խոհարարք են. այս շոգենաւը, լուսաւորուած է 1350 ելեկտրական լապտերով որ 22,000 ճրագի լոյս կ'արձակեն. շոգենաւին միջին արագութիւնը 23 մղոն ըլլալով Անգլիայէն Ամերիկայ կը հասնի հինգ ու կէս օրէն։

Քամբանիա շինուած է 640,000 անգ. ոսկի ծախքով։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Ն. ԱՆՏՐԻՍՄԵՆՑ

Ի ԲԵՐԱ — Մեծ փողոց 283
Ի ՊՈԼԻՍ — Սուլթ. Պայազիտ [illegible] 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գոհացնելու համար Բերայի եւ շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն կրցած են գնահատել իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա։ Այս նոր հաստատութիւնը լուսանկարչական առաջնակարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար բերացիներուն, ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Գործասենեակներս ունին վերջերս հնարուած գործիքներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւնները, այնպէս որ ամեն մարդ կրնայ իր լուսանկարն հանել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամենէն պզտիկ ծեւէն մինչեւ բնական մեծութեամբ։

Երկարամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ կլիշէներս լաւագոյնս պիտի յաջողին։

Այս ըսածներուս ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափագ յայտնուի, փորձ մը հանել տալ, լիապէս համոզուելու համար։

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ պայծառ օդին։

Գիները համեմատապէս չափաւոր են։

822 7—100

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

«Կեանքի երիտասարդացում և երկարացում Կոխինօ էլիքսիրով, միակ անվտանգ դարման ընդդէմ «Անկարողութեան»։ Ուզեցէք էլիքսիր Կոխինոյի վարչութենէն, Փարիզ, Ս. Լազար փողոց, թիւ 7, բացատրիչ տետրն, որ պիտի ղրկուի ձրիապէս։

Սրուակը՝ 20 ֆր. 3 սրուակը 50 ֆր.

Կը վաճառուի ի Տրապիզոն, յանձնակատար Պ. Պ. Քուսի եղբարք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵՐՔ
ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Մասն Ա. մարդ եւ կենդանիք
Գրեց ՅՈՎՀ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
(Հէտէ-ողու-Բէտէ Պէնիէի Նախակրթարանական կարգերու համար)

Այս գիրքը իր տեսակին եւ ուղղութեան մասին միակն է եւ «փոքր տղոց» հասկացողութեան յարմարցուած. տպագրութիւն, պատկերք եւ կազմ գեղեցիկ։

Ժթ. դասերու բաժնուած է եւ ամեն դասի վերջ ալ առանձին ամփոփումը դրուած է. իսկ գործին վերջը ուսուցչաց համար գիտական բառագրքուկ մը դրուած է գաղղիերէն բառերով մէկտեղ։

Բ. եւ Գ. մասերն որք են՝ «Բուսաբանութիւն եւ Բնագիտութիւն», պիտի հրատարակուին մինչեւ յառաջիկայ յունվար։ Վարժարանաց տնօրէնք 1 օրինակ ձրի կ'ստանան գրատունէն։

Գին 4 ղրշ. ամեն գրավաճառաց քով. միակ կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեան գրատունը, Պօլիս, Պաղչէ քաբու թիւ 1։ Վարժարանաց համար զգալի զեղչ։

789 16—20

Տես Դ երես Վ. Քօզլեան և Քըրգիկեան վաճառատան ազդը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Դավաֆեան գրատունը որուն յաջորդած եմ հաստատուած է շատ տարիներէ, հետէ ի Պօլիս Զարմարճըլար Եօքուշ թիւ 20։ Այս անգամ կը ծանուցանեմ յարգոյ հասարակութեան եւ ի մասնաւորի Պատ. Հոգաբարձութեանց եւ ազգ. ուսուցչաց, որ բաց ի Հայ. Տաճկ. Գաղ. զբօսական դասական եւ այլ բազմապիսի գրեանց, զպրոցական նոր շրջանի առթիւ ի վաճառ հանած եմ հետեւեալ դասագրքերը խիստ գոհացուցիչ պայմաններով։

	Ղշ.-Փր.	
Աճէմեան Թ. Նոր քերականութիւն, աշխարհաբառ լեզուի, Ա. տարի	3	—
Անդրէասեան, Ծաղկաքաղ հաւաքածոյ	4	20
Բարսեղեան Հ. Դիւաւորը	5	—
Աստղագիտ. սկզբունք	12	—
Գալֆայեան Պ. Ալնէր Միւնշաաթ, հմտա.	2	—
,, ,, ,, ընդրձ.	12	—
Գարագաշեան Ա. Մ. Գաղ. քերականութիւն, ըստ Օլէնտօրֆի	15	—
Գարագաշեան Ա. Մ. Արձագանգ Բարիզի (L'écho de Paris),	10	—
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Բառագիտութիւն Հայ. քերականութեան	2	20
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Ընթացք ի գրոց բարբառ Ա.	5	—
Դուրեան Պետրոս, Տաղք եւ Թատերգութիւնք	15	—
Էմիլ Օթթօյ, քերականութիւն ֆրանսերէն լեզուի Ա. եւ Բ. մասը	15	—
Էբպէրճեան Բ. Տարերք Մայր. լեզուի Ա.	3	—
,, ,, ,, Բ.	4	—
,, ,, ,, Գ.	4	—
Թահմազեան Խ. Դեղագրութիւն, հայ. գաղ. համառօտ	2	—
Թահմազեան Խ. Դեղագր. գաղ. ընդրձկ.	20	—
Թէլեան Ե. Իրաւագիտութիւն ընդարձակ Երրորդ Տպագր.	5	—
Թէրզեան Դ. Նոր Այբենարան ֆրան. լեզ.	1	20
Ժօրժ Հ. Առողջաբանութիւն թարգմ. Ե. Միքջեան	5	—
Հինդլեան, Բանալի ընթերց. Անգ. լեզ.	3	—
,, Ոճք, Յատկաբանութիւնք, Առակք ֆրանս. լեզուի	10	—
Մօզեան, հաւաքածոյ հատընտիր քերթ. Դաշ. մատենագրութեան	4	—
Յակոբեան Տօքթ. Հիւանդին բարեկամը	15	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն գըրաբար լեզուի	4	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն հայ. գաղ. լեզուի	5	—
Ոսկեան, Նոր ընթացք գաղ.է ի հայերէն թարգմանութեան	2	—
Պօզաճեան Տիգրան, Աշխարհ. պատկերզ.	4	—
,, ,, Թուաբ. ընդարձակ	15	—
Սէրվիչէն Տօքթ. Մանկաբարձութիւն 2 հատոր	20	—
Տըպէյ, Առողջաբանութիւն, Թարգմ. Դ. Ներշապուհ	15	—
Ֆէլէկեան Ս. Ծաղկեփունջ կամ Նոր Ընթերցարան	2	—
Գարագաշեան եւ Դուրգէն, ճաշակ Ոսկեղէն Դպրութեան Ա. եւ Բ.	10	—
Գափամաճեան, Նոր բառգիրք հայ լեզ.	15	—
» Հաւաքածոյ ընտիր գըրուածոց մասն Ա	5	—
» » ընտիր գըրուածոց մասն Բ	7	½
» Առեւտ. Նամականի	7	—
Աշխարհագրութիւն համառօտ. Դ. Մարգարեան	4	½

763 15—16 ՓՕՂՈՍ ՊԱԼԵԱՆ

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթէ՝ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ամեն ժամանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ անհրաժեշտ օղին եւ մաստիզան՝ ՄԻՍՔԷԹ մակ սնունդ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գըներով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարզը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտիի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները։ Ղալաթիա Դօմինիգ խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9։ Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ Սանդըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զբօսարանը։ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մակարեն Ռիւս խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Ստէֆանի հաճի Գօսթի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պօլիս Հաճըօղլու խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօբալեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլիոսի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Նարշըսի մէջ Սննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շարաբավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գափու Սթամաթի ճաշտէսի նպարավաճառ Հաճի Մինասեան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտանի Մարսուաղայի թիւ 113 զբօսարանը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ՊՐԱՎԷԼԻ ՔԻՆԻ

Կազդուրիչ, Սննդարար և Ջերմացեղիչ
Գօլա, Գօզա, Կուարանա և Գալիսաէ բաղադրեալ.
Ջղային հիւանդութեանց, Տկարութեան, Արեան պակասութեան
Ֆիզիքական և Մտաւորական յոգնութեան նա մանաւանդ Ապաքինութեան
ժամանակի խիստ օգտակար է։
Այս գինւոյ արժէքն ու յարգն գիտնալու համար Ձեր բժշկին դիմեցէք։
Կեդրոնատեղին է ի վաճառատան Վ. Գասապեան
Կոստանդնուպոլիս. Պաղչէ Գափու Թիւ 13.

Կը գտնուի Կ. Պոլիս, Տ. Մ. Մէջլիբիի քով, կեդրոնական դեղավաճառանոց և Վինսան Բասսայեան, դեղավաճառ, Պանկէլ-Բաշը։

ԳՕՆԻԱՔ

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԻԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱԶԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892)

ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Թ. Կ. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Գրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ որոց անուանքը տեսնուին իւրաքանչիւր շիշի վրայ փաթթուած վկայագիրներուն մէջ.

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Առաջին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլի սկիզբը. 12,314 ՍՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՕՆԵԱՔ հաւաստեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն Բանելլինիօնի, Խըտիվիյէի, Լօյտի, Ֆրէսինէի, Մէսաժըրիի, Իտալական Ֆլօրիյօի շոգենաւային ընկերութեանց.

ԱՌԱՔՄՈՒՆՔ.—Եգիպտոս, Կարմիր ծովուն եզերք (Սուաքիմ, Մասաուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Ատէն՝ Արաբիոյ, Պէրութ, Լաթաքիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուսամ, Սագըզ, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլլի, Տարտանէլ, Այնօրօս, Սէլանիք, Փորթօլաղօ, Գավալա, Տէտէ-Աղաճ, Կ. Պոլիս, Օրտու, Սինօպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռուսաստան, Իպրայիլ, Կալաց, Սուլինա, Քէօսթէնճէ, Մէտուն, Ալպանիա, Թիրիէստ (Գերմանիոյ համար) այսինքն.

Բանելլինիօնի շոգենաւերով սնտուկ 4,042 տակառ 94.—Խըտիվիէի շոգենաւերով սնտուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական շոգենաւերով սնտուկ 1,729 տակառ 47.—Լօյտի շոգենաւերով սնտուկ 436 տակառ 6.—Ֆլօրիօի շոգենաւերով սնտուկ 485 տակառ 7.—Ֆրէսինէի շոգենաւերով սնտուկ 174.—Մէսաժըրիի շոգենաւերով սնտուկ 44: Գումար ընդ ամենը սնտուկ 12,314, տակառ 219:

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ տէրութեան զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ.

Գօնեաքի տարեկան ընդհանուր սպառումն օտար երկիրներուն մէջ 1,000,000 ֆրանքի արժողութիւն. ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՕՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՑԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ: Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 ֆրանք. այսն գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց բոլոր տեսակները խաղողի հարազատ ցքէ: Ցայժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող: Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին: 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԷԼՕՍ, (ԱՅԳԻ). Ի ՊԻՌԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ	ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՍՍԻՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11 141 290	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4.146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2.794.012	ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500.000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 2՝ և 22 կ. սենեակներն, առ ՓԱՐՆԻԿ Յ. ՅԵՏԱՐԵԱՆ, Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան:

ԹԻՒ 4711

D'EAU DE COLOGNE
№ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ԱԽՈՐԺԵԼԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

ՍԵՆԵԱԿՆԵՐՈՒ ՕԴԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ ԸՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Օ ՏԸ ՔԱԼՈՆԵԸ

(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)

FERD. MULHENS, COLOGNE

Ճանչցուած իբր

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ

Կը գտնուի հոտեղինաց ամեն վաճառատուններու մէջ: 844

ԿԱՀ ԿԱՐԱՍԵԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ

Րիզա փաշա Եօքուշը Թիւ 27 և Մէրճան Եօքուշը Ճարտէճի Ահմէտ խանին տակ Թիւ 14

Որպէս զի աւելի լաւ տեսակէ եւ աւելի աժան գնով ապրանք վաճառենք մեր այն յաճախորդաց որք պիտի դիմեն Վ. Ա. Գօլօլեան եւ Քրթիկեան անուամբ ասկից առաջ մեր հաստատած վաճառատունն ի Պոլիս Րիզա փաշա Եօգուշը Թիւ 27, մեր պաշտօնեայներէն հմուտ անձ մը ղրկելով այցելել տուած ենք Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Փարիզի, Լիօնի, Լոնտոնի, Իտալիոյ և, այլ տեղերու գործարանները եւ հետեւեալ ապրանքները գնած ենք կանխիկ:

Թաւիշէ զանազան կերպասներ, տպածոյներ, մէկ կտորէ թաւիշէ կապերտներ, թաղիներ, հնդկական կապերտներ, մոմազօծ կտաւներ եւ այլն: Կահ կարասեաց համար մետաքսեայ կերպասներ (պրօքաթեր, մետաքսեայ թաւիշներ, մետաքսեայ «ռէբս», «փանթէզի» եւլն. ծաղկենկար բանուած թաւիշներ, բուրդէ «ռէբս» եւ այդ կարգի կահ կարասեաց յատուկ կերպասներ: «բլիւշ»ներ, վարագոյրի համար թիւլեր, սփռոցներ եւլն: Նոյնպէս այդ կարգի լաւ տեսակէ ապրանքներ: Համոզուած զոյացուցած ենք թէ մեր այս ապրանքներու տեսակի, լաւութեան եւ աժանութեանը համար պիտի արժանանանք հանրութեան համակրութեանը: Յարգոյ յաճախորդաց համար Րիզա փաշա խան գտնուած վաճառատունէն զատ Պասը Սէրասքէր ճատտէսի Ահմէտխանին տակ Թիւ 14 ուրիշ վաճառատուն մըն ալ բացած ենք: Այդ երկու վաճառատանց մէջ պաշտօնի կոչած ենք մէկ քանի ճարտար կահագործներ: Կը սպասենք որ յարգոյ հասարակութիւնը բարեհաճի այցելել մեր մթերանոցները:

810 9—30

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տօքթօր Այերի ջերմային հիւանդութեան այ դեղը՝ որ անիւան բաղադրութեան մի է զուտ բուսականներէ, է գաւանահամ և աղդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմային վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օդատարութիւնն և ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը առոյգ դարմանով: Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր աննշմարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առ անուանք են՝ օրական ջերմ և տարբերեալ, թաքուն ջերմ, պարբերական ջերմն, [illegible] ջերմն [illegible] անոց և հրատապ տենդեր.

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնուրեալ վայրերէ մահաշատ նիւթե օվ, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Այրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ [illegible] ազդեցութիւնները [illegible] կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար առոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի: Կը ծախուի [illegible] և [illegible] Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 614

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

Օրինաւորապէս երաշխաւորեալ Բարձրագոյն իշխանութենէն ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

500,000 մարք կամ **625,000** ֆրանքի

Մեծագոյն պարգեւը կը տրուի ամենէ մեծ թիւը շահողին՝ Դրամագլխոց Մեծ-Նոր վիճակահանութենէն, երաշխաւորեալ Համպուրկի կառավարութեան կողմէ:

Բայց ամեն պարագայի մէջ

1 մեծ պարգեւ		300000	մարք
1	»	200000	»
1	»	100000	»
2	»	75000	»
1	»	70000	»
1	»	65000	»
1	»	60000	»
1	»	55000	»
2	»	50000	»
1	»	40000	»
5	»	20000	»
3	»	15000	»
26	»	10000	»
56	»	5000	»
106	»	3000	»
253	»	2000	»
6	»	1500	»
756	»	1000	»
1237	»	500	»
33950	»	148	»
18991	»	300	200

150, 127, 100, 94, 67, 40, 20

Դրամագլխոյ յայս կարեւոր վիճակահանութիւնը, արտօնեալ բարձրագոյն իշխանութենէն ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ, և երաշխաւորեալ Պետութեան ամբողջական ստացուածքով, 110,000 տոմսակ կը պարունակէ, որոց 55400ը ապահովապէս պիտի շահին: Այս վիճակահանութեամբ շահուելիք դրամագլուխը գրեթէ

13,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՈՍԿԵԴՐԱՄ

Այս դրամի վիճակահանութեան նպաստաւոր կարգադրութիւնն այն եղանակաւ է որ վերոյիշեալ ամեն մէկ 55,400 պարգեւք՝ եօթը յաջորդական կարգի պիտի բաժնուին ապահովութեամբ:

Առաջին կարգին գլխաւոր բաժինն է 50,000 մարք, երկրորդ կարգինը՝ 55,000 մարք, երրորդ կարգինը՝ 60,000 մարքի կը բարձրանայ, չորրորդը՝ 65, հազար մարք, հինգերորդը՝ 70,000 մարք, վեցերորդը՝ 75,000 մարք, և եօթներորդը պատահաբար 500,000 մարքի, բայց ամեն պարագայի մէջ 300,000—200,000 մարքի:

Ստորագրող առեւտրական տունը ներկայիս յարգանօք կը հրաւիրէ շահելոց ըլլալ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՅ ԱՅՍ ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ:

Հրամաններ տալու փափագող անձերէ կը խնդրուի ամեն մէկու դրամները ղրկել Ֆրանսայի կամ Եւրոպիոյ ամեն երկրաց պանքաներու տոմսակներով կամ թէմպըր-բոստով կամ ամենէն դիւրինը կ'ըլլայ [illegible] կել ձեր երկրի համազգային մանտա բոստով, գերմանական կամ աւստրիական, ֆրանսական կամ անգլիական թղթատարական պատուէրագրերով.

Առաջին կարգի վիճակահանութեան համար

1 բուն ամբողջ տոմսակը կ'արժէ	ֆրանք	7.50
1 բուն կէս տոմսակը կ'արժէ	,,	3.75
1 բուն քառորդ տոմսակը կ'արժէ	,,	1.90

Հետեւեալ կարգերուն տոմսակներու պարգեւը և բոլոր պարգեւներուն բաշխումը ու վիճակահանութեանց թուականները, վերջապէս ամեն պարագաները կրնան տեսնուիլ պաշտօնական ցուցակին մէջ:

Իւրաքանչիւրը պիտի ստանայ բուն տոմսակները պետական զինանշանով դրոշմուած, և միանգամայն վիճակահանութեանց պաշտօնական յայտագիրը, ուր պիտի երեւին պէտք եղած մանրամասնութիւնները: Վիճակահանութենէն անմիջապէս ետքը իւրաքանչիւր տոմսակ ունեցող պիտի ընդունի քաշուած պարգեւներու պաշտօնական ցուցակը պետական զինանշանով: Պարգեւներու վճարումն անմիջապէս պիտի կատարուի ըստ յայտագրին, պետական երաշխաւորութեամբ: Պարգեւները վճարելի են Րէյխսմարքով: Այն պարագային յորում հակառակ մեր ակնկալութեան, վիճակահանութեանց յայտագիրը մէկուն գործին չեգար, պատրաստ ենք ետ առնելու՝ վիճակահանութենէն առաջ՝ այն տոմսակները որք չեն հաւնուած և ետ ղրկել ընդունուած գումարը: Եթէ փափագ յայտնուի, վիճակահանութեան պաշտօնական յայտագիրը յառաջագոյն կը ղրկուի ձրիապէս տեղեկանալու համար անոր: Կը խնդրենք որ կարելի եղածին չափ շուտ ղրկուին մեզ հրամանները, բայց ամեն պարագայի մէջ յառաջ քան

837 30 Հոկտեմբեր 1893 Ն. Տ. 5—6

ՎԱԼԱՆԴԻՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Դրամատուն ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ, Գերմանիա

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուէ լինտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց:

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 114

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

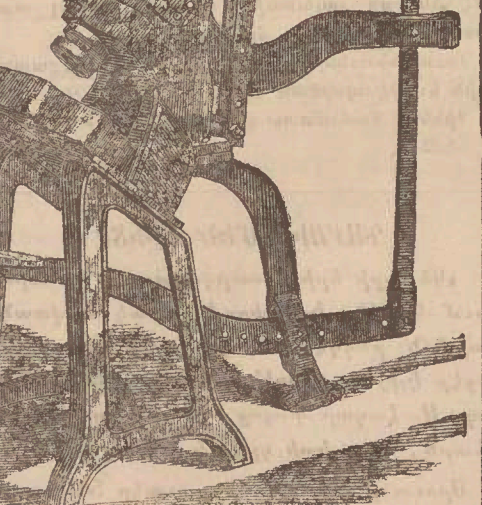

[illegible] Բրիտանիոյ արհեստագործութեան մէջ Մետալներ, բարեյիշատակներ, [illegible]

Թէյի, լօղումի, հէլվայի, խավեարի, րէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով:

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևլն. ևլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած:

Դիւրամատչելի ամենուն:

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին: 719

Պահճէ-Գափու, Բասիմ Բաշա խանի դէմ:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	3500	[illegible]	3200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1800	[illegible]	1000
[illegible]	3000	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	3000	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	8300	[illegible]	1200	[illegible]	8500
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2600	[illegible]	8200
[illegible]	2000	[illegible]	4200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	5000	[illegible]	2600	[illegible]	4300
[illegible]	3500	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	3400	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	900
[illegible]	4800	[illegible]	5500	[illegible]	5000
[illegible]	2100	[illegible]	4000	[illegible]	5000
[illegible]	4600	[illegible]	5100	[illegible]	8600
[illegible]	6000	[illegible]	3000	[illegible]	1000
[illegible]	3200	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	800	[illegible]	4500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2000	[illegible]	120
[illegible]					8000
[illegible]					[illegible]
[illegible]					8100

Վօլթուռնօ շոգենաւը, Նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 20ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլսոյ համար:

[illegible]

[illegible] Յ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՍՕ

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմէթ խան. Ղալաթիա

109

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ ի Ռիւ տը Լա Վիքթուար, Պոնտ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիի»	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ:

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ. 690

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

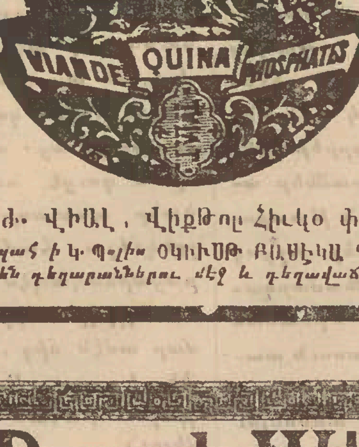

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջըղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով:

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, հիւծման, երկար ապաքինմանց, ևլն. ի մի բան, թուլութեան, վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս:

ԼԻՕՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթօր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՕՆ 438

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ԲԱՅԷԿԱ Ղալաթիա, Եուհանէ, Թ. 86. փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով:

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն. Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօայէալ Վինտզօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգիլէ մազերու թափին եայլն. Այս դեղ, որուն տէրը չքաղրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է. Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է. Փափաքողաց պիտի ղրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի. Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և գեղագործներու քով:

Վերժէնիի վարդի ապեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ. Այս եւս կը ծախուի Ռօայէալ Վինտզօրի ծախուած տեղերը.

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Շքադրամ 1885ի Անվէրսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ տաքջերմահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր գիւղական դարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլէրայի.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը.

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենաներէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր. ջուրէն յետոյ, ազդու մարսողական է. Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելծի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով:

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՍՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլիս Պաղչէ-Գափու Ճէլէպի Խանի կէշը Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ցէյլոնի ամենաընտիր թէյերը. Այս թէյեր աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով. Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան. Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել. Ասոնց կեղծերը չինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ նկարին: 803 12—60

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուղաց երթեւեկութիւնք

Բշ. 4/16 Օտեսայի ուղեւորութեան, ժամ 2ին [illegible]

[illegible] 5/17 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի ուղեւորութիւն. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի մեկնում,

[illegible] 6/18 [illegible] ուղեւորութիւն, [illegible]

[illegible] 6/18 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 7/19 Օտեսայի ուղեւորութիւն, ժամ 2ին յետ միջօրէի.

[illegible] 5/17 [illegible] [illegible] 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԵԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

«Մինկրէլի» շոգենաւը Հոկտ. 7/19ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն:

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց [illegible] միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք

Բ. » 175 »

[illegible]

Նաւուղեաց, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալութեան ԹԻՄՈԹԷ ԲԷԳՈՒԼ

477 [illegible]

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ